

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก
ตามมาตรฐานการศึกษา

โดย

นายกิตติภฏ กุลจรัสอนันต์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-11-6174-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**SCHOOLS WITHOUT DEPUTY ADMINISTRATORS MANAGEMENT
FOR EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT**

By

Kittipat Kuljarasanan

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Master's Report Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Educational Administration

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2005

ISBN 974-11-6174-3

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้สารนิพนธ์ เรื่อง “ การบริหารสถานศึกษา
ที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตาม มาตรฐานการศึกษา ” เสนอโดย
นายกิตติภักดิ์ กุลจรัสอนันต์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จัฒิวัตร)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)

...../...../.....

K 44252502: สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ/การประเมินคุณภาพภายนอก

กิตติกรรม กุลจรัสอนันต์ : การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา (SCHOOLS WITHOUT DEPUTY ADMINISTRATORS MANAGEMENT FOR EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT) อาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์ : ผศ.ว่าที่พ.ต. ดร.นพพล เชนอักษร. 125 หน้า. ISBN 974-11-6174-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต1จำนวน73 โรงเรียนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า

2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีการบูรณาการหลักธรรมในการเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมอย่างหลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย ผู้ปกครองต้องช่วยเหลือให้คำปรึกษา ควรมีการสอนพิเศษและสอนซ่อมเสริม ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน ให้ความรู้กับคิดตามอย่างต่อเนื่อง ครูควรประพฤติปฏิบัติตนแบบอย่าง มีการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ควรมีการปลูกจิตสำนึก ค่านิยมที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริต เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม สร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดระบบโภชนาและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและหลากหลาย ควรมีการจัดตั้งชมรมกิจกรรมตามความสนใจ เปิดโอกาสให้แสดงความรู้ความสามารถ จัดบุคลากรมาช่วยส่งเสริมผู้เรียน

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ ควรมีการจัดองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจนจัดบุคลากรให้เพียงพอจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและปฏิบัติตามแผน มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประชุมผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาและจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ ควรให้ครูได้ปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่เข้าใจ มีชุมชนชมรมให้ตรงกับความต้องการและพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย ควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่เหมาะสม การมีส่วนร่วมกันทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการศึกษา กำหนดนโยบาย จัดทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนอย่างเต็มที่มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องมีการพัฒนาหลักสูตรมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย จัดสรรบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดครูให้สอนตรงกับสาขาวิชาและความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องใช้เทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครูควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอควรจัดหลักสูตร สื่อการเรียนรู้อันเหมาะสม

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนักศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมสารนิพนธ์

K44252502 : MAJOR : EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORD : SCHOOLS WITHOUT DEPUTY ADMINISTRATORS / EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT

KITTIPAT KULJARASANAN : SCHOOLS WITHOUT DEPUTY ADMINISTRATORS MANAGEMENT FOR EXTERNAL QUALITY ASSESSMENT. MASTER'S REPORT ADVISOR : ASST.PROF.MAJ.NOPADOL CHENAKSARA, RTAR.,Ph.D. 125 pp. ISBN 974-11-6174-3

The purpose of this research were to determine 1) schools without deputy administrators management for external quality assessment according to educational standards and 2) guidelines for schools without deputy administrators management for external quality assessment according to educational standards. The sample consisted of 73 basic education schools without deputy administrators under the office of Nakorn Prathom Education service area 1. The instrument was a questionnaire. Data were analyzed in terms of percent (%), mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.) and content analysis.

The research results revealed as follows:

1. Schools without deputy administrators management for external quality assessment according to educational standards was overall at high level.

2. Guidelines for schools without deputy administrators management for external quality assessment according to educational standards were found as follows:

2.1 Standards of Learner Guidelines for development of these standards should be clearly identified and continuously implemented. Morality and ethics should be integrated in learning. Activities to promote learning should be for varieties. All concerned people should be promoted. Educational measurement and evaluation should be done in various ways. Parents should have roles of counseling. Extra tutorial and teaching should be done. Learning and teaching curriculum should be adapted to community needs. Students should be provided with knowledge and continuously monitored. Teachers should be have as good models for students. Students should be motivated and encouraged to search for knowledge by themselves. Good values in honest careers should be cultivated among students by emphasizing the desirable characteristics and activities should focus on group dynamics. Good atmosphere and environment should be provided. Nutrition and care for students should be clearly established. Extra activity clubs should be provided according to student's needs. Opportunities should be provided for students to show their abilities and skills. Educational personnel should be provided to help students.

2.2 Standards of Process Clear-cut organization or administrative structure should be established with adequate personnel. School development plan should be set up and implemented. Follow up supervision should be continuously done. The meeting of parents and other participants in educational provision should be regularly held. Website for publicity should be created. Teachers should be free in teaching. Students should be involved in all activities. Interesting activities and teaching media should be provided. Extra activity clubs should be suitable for student's needs. Teachers should be trained in students-centered approach.

2.3 Standards of Supporting Factors Administrators should be trained and developed to have good leadership. All parties should be involved in educational administration and management. Schools policymaking and planning should clearly done. Teacher can teach at full scale continuous supervision. Curriculum is continuously developed. Measurement and evaluation of education should be commonly and regularly conducted. Supporting staff should be allocated to help teaching and learning. Teachers be assigned to teach what they know. Teachers should be continuously promoted and developed. Educational technology should help solve the problem of lack of teachers. Budget should be sufficiently allotted. Teaching program with appropriate educational media should provided.

Department of Educational Administration Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2005

Student's signature.....

Master's Report Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร รองศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย และ อาจารย์ ดร.ศรียา สุขพานิช กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ที่ให้ความกรุณาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขให้สารนิพนธ์สำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์กับผู้วิจัยในการเก็บรวมข้อมูล จากโรงเรียนในสังกัด และขอขอบคุณโรงเรียนที่ได้ตอบแบบสอบถามที่มีส่วนให้การวิจัยนี้สำเร็จ

บุคคลที่จะลืมกล่าวถึงมิได้คือ นางแนน ทองคอนน้อย นางกัญญา กุลจรัสอนันต์ และ นายพิภพ แก้วประชา ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจและเป็นที่ยึดเหนี่ยวมาโดยตลอดจนงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ที่มีต่อวงการศึกษา ขอมอบเพื่อระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา และพระคุณของครู อาจารย์ที่ให้ชีวิตและให้โอกาสได้มีวันแห่งความภูมิใจ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบข่ายการอ้างอิงของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
งานบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ.....	12
กระบวนการบริหารการศึกษา.....	16
ผู้บริหารและรองผู้อำนวยการ โรงเรียน.....	19
มาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิทยฐานะ.....	21
การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา.....	32
ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000.....	33
การปฏิบัติกิจกรรมแบบ 5 ส.....	35
สถานศึกษาจะเตรียมความพร้อมอย่างไร.....	36
ผู้เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างไร.....	37
คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา.....	39
คุณภาพการศึกษา.....	39
มาตรฐานการศึกษา.....	41
ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐาน.....	41
เกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา.....	42

บทที่	หน้า
ความเป็นมาของเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียน.....	42
การนำเกณฑ์มาตรฐาน ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน.....	44
มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน.....	45
มาตรฐานด้านผู้เรียน.....	46
มาตรฐานด้านกระบวนการ.....	47
มาตรฐานด้านปัจจัย.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
สรุป.....	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	58
ระเบียบวิธีวิจัย.....	58
แผนแบบของการวิจัย.....	59
ประชากร.....	59
ตัวอย่าง.....	59
ตัวแปรที่ศึกษา.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การสร้างเครื่องมือ.....	64
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	64
สรุป.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	66
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา...	68
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วย ผู้บริหารเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐาน การศึกษา.....	84
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	88
สรุปผลการวิจัย.....	88

บทที่	หน้า
การอภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ.....	95
บรรณานุกรม.....	97
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	103
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล.....	121
ประวัติผู้วิจัย.....	125

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	5
2	ประชากรและตัวอย่างที่ศึกษา.....	60
3	ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
4	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาโดยภาพรวม.....	69
5	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 1.....	71
6	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 4.....	72
7	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 5.....	73
8	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 6.....	74
9	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 9.....	75
10	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 10.....	76
11	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 12.....	77
12	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13.....	77
13	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 14.....	79
14	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 18.....	80
15	ระดับการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 20.....	81

ตารางที่		หน้า
16	ระดับการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 22.....	82
17	ระดับการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 24.....	83
18	ระดับการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร เพื่อรับการประเมิน คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 25.....	84

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 1

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องมีการประกันคุณภาพและประเมินมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบ กระตุ้นให้หน่วยงานที่จัดการศึกษามีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การประกันคุณภาพและการประเมินมาตรฐานการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่มีนัยทั้งเชิงความเป็นเลิศทางการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารระบบการศึกษาที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันพัฒนาอย่างเต็มที่¹

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวดที่ 6 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับ และให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์การมหาชน อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกระยะห้าปี จากสาระบัญญัติดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารจัดการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องศึกษาหลักการ แนวทางการพัฒนาและนำระบบการประกันคุณภาพภายในมาใช้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นเป็นการเตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอก ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าว

การบริหารจัดการ โรงเรียนให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งก็คือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ได้หมายถึงผู้บริหาร โรงเรียนและรองผู้อำนวยการที่มีอยู่ตามเกณฑ์กำหนดตำแหน่งข้าราชการครูในสถานศึกษานั้น ๆ ดังนั้นการที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด รองผู้อำนวยการจึงถือได้ว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมี

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา : กรณีศึกษานิวซีแลนด์ (กรุงเทพฯ ฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2544) , 1.

บทบาทในการช่วยผู้บริหารดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะทำให้คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่มีรองผู้อำนวยการแตกต่างจากโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเช่นกัน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2542 ให้เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษา ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้นำเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาบัญญัติไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาตั้งแต่มาตรา 47 ถึงมาตรา 51² ซึ่งมีผลทำให้สถานศึกษาทุกสังกัดต้องจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาโดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและต้องจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน นอกจากนี้เพื่อให้มีการควบคุมคุณภาพอย่างแท้จริงในมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ยังได้กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา ซึ่งบัดนี้ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และรับผิดชอบการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินภายนอกครั้งแรกภายในปี พ.ศ.2548 ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจะทำการประเมินภายนอกในช่วง พ.ศ.2546 – 2548

เพื่อเป็นการเตรียมโรงเรียนให้มีความพร้อมในการรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จึงมีนโยบายส่งเสริมการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก สุวิมล ว่องพานิช³ ได้สำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินผลภายในของสถานศึกษาทุกสังกัด 63 แห่ง พบว่า ที่ผ่านมสถานศึกษาส่วนใหญ่จะทำการประเมินตนเองโดยไม่เป็นระบบ บุคลากรภายในไม่ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลและไม่ได้นำผลไปใช้ในการวางแผนบริหารเท่าที่ควรจะเป็นและเสนอแนะว่าในเรื่องของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษานั้นการทุ่มเทเอาใจใส่ต่อการบริหารงาน การประเมินผลภายใน การกำกับติดตามอย่างใกล้ชิดและจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อ

² “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ,ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม) : 18-19.

³ สุวิมล ว่องพานิช, รายงานการวิจัยระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ , 2543) , บทคัดย่อ.

ความสำเร็จในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นอย่างมากจึงสรุปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญมากในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ ดร.รุ่ง แก้วแดง⁴ ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นหน้าที่และรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนและเริ่มต้นที่ผู้บริหารโรงเรียนก่อน

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) ได้ดำเนินการตามกรอบเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนพ.ศ.2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) และมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพให้แก่สถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษาจะมีหน้าที่กำหนดแนวปฏิบัติตามสภาพแวดล้อมและศักยภาพของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำหรับการส่งเสริมการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 1 ในระยะแรกได้ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม กรอบมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตั้งแต่ปี การศึกษา2542 และได้มีการประเมินคุณภาพของโรงเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2542 และประเมิน อีกครั้งในปีการศึกษา2543 ต่อมาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จะดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2546 - 2548

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนใน สังกัด จำนวน 143 โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนมาโดย ตลอด โดยแจ้งให้โรงเรียนในสังกัดได้ทราบ แนวนโยบายเกี่ยวกับการใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2543 เป็นเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่ระบบประกันคุณภาพการศึกษา และได้มีการนิเทศการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้บรรจุเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนเป็น วาระการประชุมผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละเดือน ร่วมกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

ในปีการศึกษา 2543 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) กำหนด นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่การประกันคุณภาพการศึกษา โดยจะมีการประเมิน มาตรฐานด้านปัจจัย กระบวนการทุกโรงเรียนในเดือนสิงหาคม 2543 ประเมินด้านผลผลิตคือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียนในเดือนกุมภาพันธ์ 2544 การประเมินครั้งนี้ เป็นการประเมินโดย

⁴ รุ่ง แก้วแดง , ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก,พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544) ,107.

คณะกรรมการที่ไม่ใช่บุคลากรของโรงเรียนเรียกว่า การประเมินภายในโดยบุคลากรภายนอกซึ่งจะถือว่าเป็นการประเมินโดยบุคคลภายนอกโรงเรียนเป็นครั้งแรก ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมให้โรงเรียนพร้อมที่จะรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ได้จัดให้มีการประเมินคุณภาพโรงเรียนตามกรอบมาตรฐานซึ่งมีทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนการซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่มคือกระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอน และ 2) ด้านคุณภาพนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของโรงเรียนในสภาพปัจจุบันและเพื่อรับรองการประเมินภายนอก

สำหรับมาตรฐานด้านการบริหารสถานศึกษานั้นมีอยู่ด้วยกัน 5 มาตรฐานคือ 1) โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ 2) โรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน 4) โรงเรียนประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน 5) โรงเรียนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ⁵

ปัญหาของการวิจัย

จากการที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน โดยได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ.2544 – 2548 มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมระดับประเทศดังตารางดังแสดงในตาราง 1⁶

⁵ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542), 55.

⁶ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน), “กึ่งทศวรรษ กัลยาณมิตรประเมิน,” ประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา, 2 (2548): 5.

ตารางที่ 1 สรุปผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้าน	ได้มาตรฐาน	ไม่ได้มาตรฐาน
ผู้เรียน	<ul style="list-style-type: none"> ● ความเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ● ความสุข มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ ● มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ● ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ● มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต
ผู้บริหาร	<ul style="list-style-type: none"> ● ภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ ● ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหารวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ● มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ● การส่งเสริมกิจกรรมและการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ครู	<ul style="list-style-type: none"> ● วุฒิการศึกษา 	<ul style="list-style-type: none"> ● เพียงพอของครู ● ความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
โดยภาพรวมของสถานศึกษา	45 %	55% เกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็กในชนบท

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), “กึ่งทศวรรษ กัลยาณมิตรประเมิน,” ประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา, 2 (2548): 5.

จากผลการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ได้ทำการประเมินสถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 – 2548 พบว่ามีโรงเรียนผ่านเกณฑ์ได้มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวม 45 % และไม่ได้มาตรฐาน 55 % ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นสถานศึกษาของรัฐขนาดเล็ก

ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จากรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามาตรฐานด้านผู้เรียนต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 3 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 4 , 5 และ 6 มาตรฐานด้านผู้สอนต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 2 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 22 และ 24 มาตรฐานด้านผู้บริหารต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 3 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 14 , 18 และ 25 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ได้มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 34.96 ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 65.04 ซึ่งโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ส่วนมากเป็นโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการทั้งสิ้น⁷ จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและไม่มีรองผู้อำนวยการ นับว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเพราะบุคลากรมีจำกัด ซึ่งนอกจากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการสอนแล้ว จะต้องปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ อีก ฉะนั้นการที่จะบริหารสถานศึกษาให้ผ่านเกณฑ์ได้มาตรฐานการศึกษา จะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ สนับสนุนการดำเนินงานของผู้บริหาร จึงจะส่งผลให้โรงเรียนผ่านเกณฑ์ได้มาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดจุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ไว้ 2 ประการ คือ

1. เพื่อทราบการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษา
2. เพื่อทราบแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมิน

คุณภาพภายนอก

ข้อคำถามการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับใด
2. แนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่การประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นอย่างไร

สมมุติฐานของการวิจัย

คุณภาพการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการอยู่ในระดับปานกลาง

⁷ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1, หน่วยศึกษานิเทศก์, “สรุปผลการประเมินภายนอก,” เอกสารสรุปผลการประเมินภายนอก เสนอที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 , 6 (2548).(เอกสารอัดสำเนา)

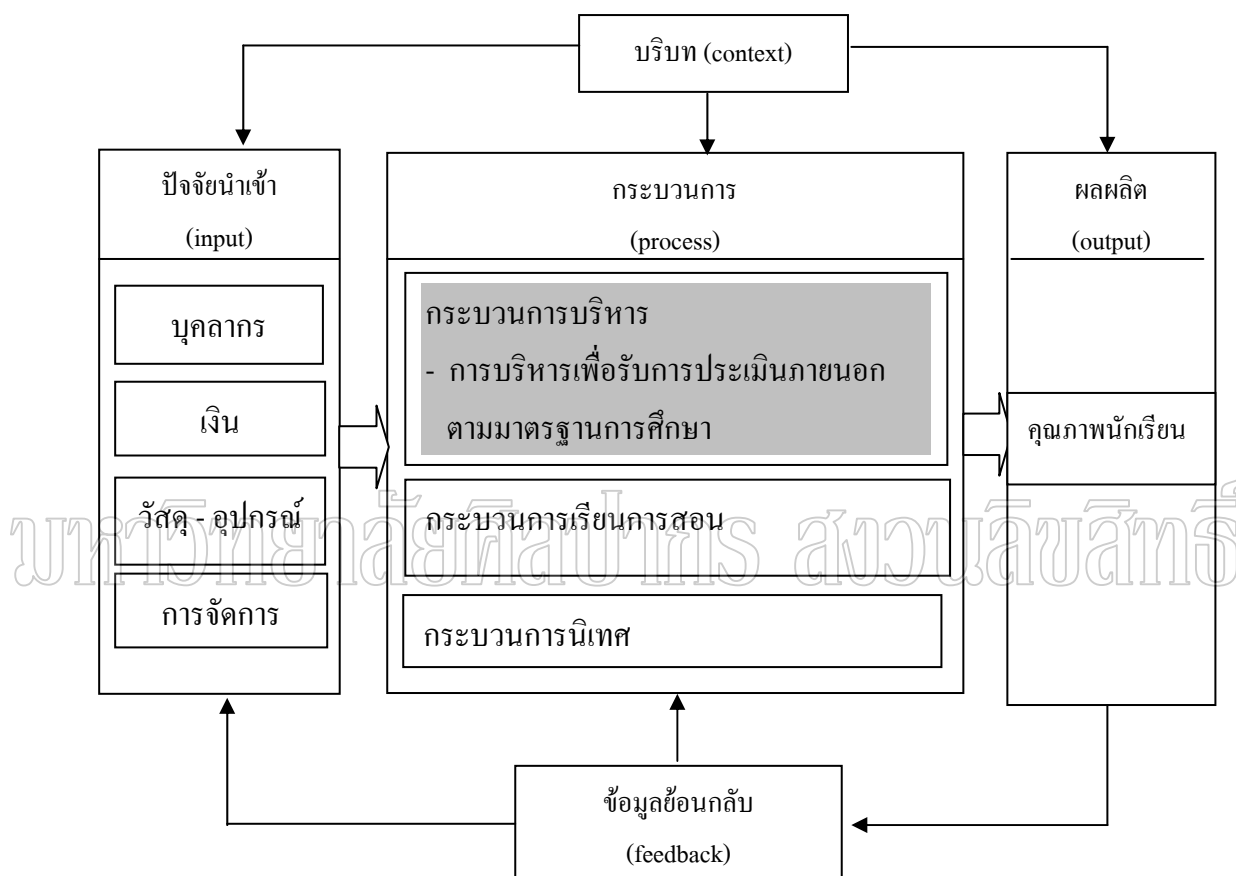
ขอบข่ายการอ้างอิงของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบของแคทซ์และคาน(Katz and Kahn) ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย (input) กระบวนการ (Process) และ ผลผลิต (output) ซึ่งองค์ประกอบทั้งหลายเหล่านี้มีผลกระทบต่อกันและยังมีปัจจัยที่เป็นบริบท (context) ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพของโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม⁸ กำหนดเป็นขอบข่ายการอ้างอิงของการวิจัย ซึ่งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรา 48 ที่กำหนดให้ หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 มาตรฐานการศึกษามีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นด้านกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนการสอน มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษา ที่มีศักยภาพและมีความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นและเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะต่อไป แต่ในช่วง 5 ปีแรก ได้มีการคัดเลือกมาตรฐานเพียง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก⁹ การประเมินคุณภาพ นอกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพแล้วนั้น ยังมีแนวทางในการประเมินคุณภาพด้วยวิธีการอื่น เช่น

⁸ Danial Katz and Robert L Kahn , The Social Psychology of organization, 2nd .ed. (New York : John W,1978), 20.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ,แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา:เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก (กรุงเทพฯ:บริษัทพิมพ์ดี จำกัด,2544), 68.

ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 การปฏิบัติกิจกรรมแบบ 5 ส เป็นต้น ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพนอก ในช่วง 5 ปีแรก จำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาทำการศึกษาวิจัย ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายการอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา : พัฒนาจากแนวคิดของ Danial Katz and Robert L Kahn , The Social Psychology of organization, 2nd ed. (New York : John Wiley & Sons , 1978), 20.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์บางกอกบลิ๊อค, 2543), 23 - 26

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน เพื่อการรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกในช่วง 5 ปีแรกของการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัย (input) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาที่หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านกระบวนการ (process) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผลผลิต (output) ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

มาตรฐานด้านผู้เรียน

- มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์
- มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
- มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต
- มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี
- มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ

- มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา
- มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา
- มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านปัจจัย

- มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ
- มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ
- มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาที่หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 2 แสดงขอบเขตการวิจัย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ,มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์บางกอกบลิ๊กร,2543) ,23 – 26.

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ หมายถึง การบริหารงานของโรงเรียนที่มีตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ไม่มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ตามเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูที่ ก.ค.ศ.กำหนด ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส จำนวน 89 โรงเรียน

2. การรับการประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การรับการประเมินจากหน่วยงานซึ่งเป็นการกระทำของกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมิน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับสำคัญเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสาระสำคัญประกอบด้วยเรื่องดังกล่าว คืองานบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นหน่วยปฏิบัติซึ่งผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) กำหนดภารกิจหลักของโรงเรียนคือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือ นักเรียนมีคุณภาพที่พึงประสงค์ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีสุขภาพอนามัย ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนมีหลายประการ เช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน¹ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้และที่สำคัญที่สุดผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้และเข้าใจถึงภารกิจ ตลอดจนขอบข่ายของงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน งานของผู้บริหารโรงเรียนนั้นมีมากมายทั้งงานในหน้าที่ งานตามนโยบายและฝากจากส่วนราชการอื่น² ได้มีผู้ให้ขอบข่ายงานการบริหารโรงเรียนไว้มากมายแตกต่างกันดังนี้ แรมเซเยอร์ (Ramseyer) และคณะได้สรุปขอบข่ายของงานบริหารไว้เป็น 8 ประเภท คือ

¹ คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 – 2534 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด), 2546 , 24.

² สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ , สำนักพัฒนาระบบบริหาร, คู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2540), 7.

1. พัฒนาการสอนและหลักการ
2. งานธุรกิจ การเงิน และบริการต่างๆของโรงเรียน
3. เป็นผู้นำของชุมชนที่ตั้งอยู่
4. งานบุคคล
5. งานอาคารสถานที่
6. การจัดรับส่งนักเรียน
7. จัดระบบโรงเรียนให้ถูกต้อง
8. ปกครองดูแลนักเรียน³

ต่อมาพิสค์ ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารการศึกษา 4 อย่าง คือ

1. ความสัมพันธ์กับชุมชน
2. การปรับปรุงส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา
3. การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร
4. การจัดหาและดูแลเรื่องการเงิน อาคารสถานที่และอุปกรณ์⁴

จารย์วิศ ได้ให้ขอบข่ายของงานบริหารการศึกษาว่ามี 8 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน
2. การบริหารกิจการนักเรียน
3. การบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
4. การบริหารบุคลากร
5. การบริหารพิเศษต่าง ๆ
6. การจัดโครงสร้างหน่วยงาน
7. การดูแลอาคารสถานที่และบริเวณ
8. การบริหารธุรกิจและการเงิน⁵

³ John A. Ramseryer and Other , Factor Affecting Educational Aclministration (Ohio : Ouio State University , 1955), 18 – 56 .

⁴ Robert S Fish , " The Task of Educational Administration , " in Administrative Behavior in Education , eds R.S. Campbell and R.T. Greggbeds (New York : Harper and Row , 1957) , 221-235.

⁵ Oscar T. Jarris , Organiging Superuising and Administrative the Elementary School (New York : Porker Pyblishing Compang, 1969) , 8 – 10.

ส่วนมิลเลอร์ได้แบ่งหน้าที่การบริหารการศึกษาออกเป็น 10 ประการ คืองานเกี่ยวกับนักเรียน โปรแกรมการสอน การปฏิบัติงานตามโปรแกรมการสอน การบริหารบุคลากรที่ทำหน้าที่สอน การบริหารบุคลากรที่ไม่ใช่ผู้สอน งานด้านอาคารเรียนอุปกรณ์การศึกษา บริการเสริมวิชาการ งานด้านการเงิน และงานเกี่ยวกับการประเมินผล และกล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่บริหารโรงเรียน และแสดงบทบาทของผู้นำโรงเรียน ดังนั้น ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนต้องสอดคล้องกับสภาพกิจของโรงเรียน⁶

การบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษาไว้ 4 ด้านด้วยกันดังนี้

1. การบริหารวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยประสานความร่วมมือกับ ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ จัดการศึกษา ภารกิจด้านวิชาการประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอน การเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ขอบข่ายงานบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย

2.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

2.2 การจัดสรรงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ การโอนเงินงบประมาณ

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การตรวจสอบ ติดตาม การใช้เงินและผลการดำเนินงาน การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

⁶ Miller Van , The Public Administration of American Schools (New York : Mocmillan Publishing company ,1965), 175 – 180.

2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดการทรัพยากร การระดมทรัพยากร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

2.5 การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน การกันเงินไว้เบิกเลื่อมปี

2.6 การบริหารบัญชี การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

3. การบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ควรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีขวัญ กำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ ให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ ขอบข่ายภารกิจการบริหารบุคคลประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

4. การบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอบข่ายภารกิจ การบริหารทั่วไปประกอบด้วย การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัด

การศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา การจัดระบบ การควบคุมภายในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ระบุไว้ในงานอื่น⁷

กระบวนการบริหารการศึกษา

กระบวนการบริหารการศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยวิธีการ กระทำเป็นขั้นตอน แต่ละขั้นตอนสัมพันธ์และต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ สำหรับกระบวนการ บริหารนั้นมียุทธศาสตร์หลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีประกอบด้วยขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิดของ เจ้าของทฤษฎีนั้นๆ ที่จะมองว่าขั้นตอนใดเด่นและมีความสำคัญมากกว่ากัน กล่าวคือ มาคูลิค และ เออร์วิค ได้แบ่งขั้นตอนการบริหารออกเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในชื่อว่า POSDCoRB ได้แก่การวางแผน(planning) การจัดองค์การ(organizing)การจัดบุคลากร(staffing) การ อำนาจการ (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน(reporting)และงบประมาณ (budgeting)⁸ ซึ่งคล้ายกับที่ฟาโยล ได้กล่าวไว้และสมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งสหรัฐอเมริกา (AASA=American Association of School administrators) ได้เสนอกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ คือการวางแผน (planning) การจัดสรรทรัพยากร (allocation) การเสริมกำลังบำรุง (stimulating) การ ประสานงาน (coordinating) และการประเมินผล (evaluation)⁹ ซึ่งมีบางขั้นตอนที่แตกต่างไป จากคูลิค และเออร์วิค และฟาโยล เล็กน้อย หลังจากนั้นไม่นาน คือ 2 ปี เกรก (Gregg) ได้แบ่ง กระบวนการบริหารออกเป็น 7 ขั้นตอน ซึ่งบางขั้นตอนยังเหมือนของคูลิค และเออร์วิค และฟาโยล ประกอบด้วยการตัดสินใจสั่งการ (decision making) การวางแผน(planning) การจัดองค์การ (organizing) การติดต่อสื่อสาร (communicating) การใช้อิทธิพล (influencing) การประสานงาน (coordinating) และการประเมินผล(evaluating)¹⁰ อีก 14 ปีต่อมา แคมเบลล์ (Campbell) ได้ กล่าวถึงกระบวนการบริหารอีกโดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอนคือการตัดสินใจ(decision making)การ

⁷ พรชัย ภาพันธ์, “เมื่อโรงเรียนเป็นนิติบุคคล ทุกคนต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง,” วารสาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 24,3 (2547) : 37 – 40.

⁸ Luther Gulick and Lyndall Urwick , Papers on the Science of administration (New York : Institute of Public Administration Columbia University , 1963) , 16.

⁹ American Association of school Administrators , Staff Relation in school Administration Wastington (Dc : AASA , 1957) , 17.

¹⁰ Greegg Russell T The Administrative Proccs , Administration Behavior in Education (New York : Harper , 1957) , 274.

ประเมินผล (appraising)¹¹ ต่อมาซุบ กาญจนประการ ได้เสนอแนวคิดกระบวนการบริหารยึดแนวคิดของ “POSDCoRB” โดยเพิ่มนโยบาย (policy) และอำนาจหน้าที่ (authority) กำหนดเป็น “PA-POSDCoRB”¹²

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแนวคิดต่าง ๆ นั้น มีความเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่า กระบวนการบริหารอย่างน้อยจำเป็นต้องมีองค์ประกอบในเรื่องของการวางแผนจัดองค์การ การพัฒนาบุคลากร การวินิจัยสั่งการ การประสานงาน การรายงาน งบประมาณ นโยบาย และอำนาจหน้าที่ ซึ่งขั้นตอนบริหารดังกล่าวจะได้อธิบายดังนี้

การวางแผน (planning) การวางแผนมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผนแล้ว ยากที่กิจการทุกชนิดจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยากที่จะดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง การวางแผนช่วยให้การทำงานถูกต้องตามจุดประสงค์ และช่วยให้มีการประสานงานจากหน่วยงานทุกหน่วยงาน ทำให้การปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนและการขัดแย้งกันหมดสิ้นไป การวางแผนในการบริหารนั้น อาจจัดเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้ รูปแบบของแผนงานควรประกอบด้วยหัวข้อ จุดประสงค์ นโยบาย แนวคิดปฏิบัติและมาตรฐานของงาน ผู้บริหารจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าจะทำอะไร (what) จะทำอย่างไร (how) จะมอบให้ใครทำ (who) จะกระทำที่ไหน (where) และจะกระทำเมื่อใด (when) นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม คิวอากาศ คุณค่าทางสังคม พฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยึดถือของบุคคลในกลุ่มนั้นๆ ด้วย

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นเทคนิคพื้นฐานในการบริหารอีกอย่างหนึ่ง มีลักษณะเป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์กรนั้นๆขึ้นมา เป็นการช่วยให้ทราบถึงตำแหน่งหน้าที่ สถานะ และการควบคุมบังคับบัญชาอย่างกว้างๆทำให้สามารถจัดโครงสร้างเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบาย จุดประสงค์ขององค์กร อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบของทั้งหน่วยงานหลัก (line) หน่วยงานที่ปรึกษา (staff) และหน่วยงานช่วยเหลือ (auxiliary) หลักของการจัดองค์การจะต้องมีนโยบายและจุดประสงค์ชัดเจน มีการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญ มีการจัดสายการบังคับบัญชา ช่างการบังคับบัญชา เอกภาพการบังคับบัญชา และอำนาจทางการบริหาร เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การจัดองค์การเป็นลักษณะงานที่ผู้บริหารจะต้องทำการวางแผนโครงสร้างกิจกรรม เพื่อช่วยให้ทุกคนเข้าใจว่า

¹¹ Campbell Ronald F , et al , Introduction to Educational Administration (Boston : Allen and Bacon Inc , 1972) , 189.

¹² ซุบ กาญจนประการ , คำบรรยาย หลักรัฐประศาสนศาสตร์ (นครปฐม : สถาบันพัฒนาผู้บริหาร , 2538) , 2 – 22.(เอกสารอัดสำเนา)

ใครมีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้างในองค์การ โดยการกำหนดอำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบในงานนั้นๆ อย่างชัดเจน

การบริหารบุคคล (staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคลของหน่วยงาน ตั้งแต่การแสวงหา การบรรจุ แต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากร การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่งงานรวมทั้งการบำรุงรักษาสภาพการทำงานให้มีอยู่ตลอดไป สำหรับหลักการบริหารบุคคลนั้นแบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ 1. ระบบคุณธรรม (merit system) เป็นระบบที่คำนึงถึงความรู้ความสามารถความเท่าเทียมกันของบุคคล ผู้บริหารจะทำงานโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ความสมเหตุสมผล 2.ระบบอุปถัมภ์ (patronage system) เป็นระบบที่คำนึงถึงความสนิทสนมชอบพอกัน หรือเป็นญาติมิตรกันเป็นสำคัญ ไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถบุคคลเลย มีการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของการเล่นพวก

การวินิจฉัยสั่งการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ หลังจากได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว รวมทั้งการติดตามและให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆในฐานะที่ผู้บริหารเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน การสั่งการนั้นมีหลายรูปแบบ คือ การสั่งงานโดยตรง การสั่งงานแบบขอร้อง การสั่งงานแบบเสนอแนะและสั่งการแบบอาสาสมัคร การสั่งการเหล่านี้สามารถกระทำได้ทั้งหลายลักษณะอักษรและวาจา การสั่งการที่ควรคำนึงถึงความสามารถของผู้รับคำสั่ง มีการคาดการณ์ดี เหมาะสม สมบูรณ์ และถูกต้อง

การประสานงาน (coordinating) การประสานงานถือว่ามีความสำคัญต่อกระบวนการบริหาร ซึ่งช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างราบรื่น และรวดเร็ว การประสานงานที่ดีจะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีในหมู่คณะ ก่อให้เกิดความสามัคคีและลดปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ สร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน ช่วยป้องกันการทำงานซ้ำซ้อน ช่วยให้บุคลากรของหน่วยงานเข้าใจปัญหาของหน่วยงานอื่น และนำมาเป็นบทเรียนในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานของตนเองอันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานได้¹³

การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบทราบ ความเคลื่อนไหวความเป็นไป เป็นระยะๆ ทำให้ทั้งผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ได้ทราบความก้าวหน้าของงานอยู่เสมอ การเสนอรายงานจำเป็นต้องมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีการวิจัย การประเมินผล และมีการตรวจสอบเป็นระยะๆเพื่อการปรับปรุงได้ทันทีหรือการปรับปรุงในอนาคต¹⁴

¹³ กิติมา ปรีดิติก , การบริหาร และการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพฯ : อักษรราพิพัฒน์ , 2532) , 30 - 31.

¹⁴ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ , หลักการบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส เอ็ม เอ็ม , 2525) , 9.

งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชี และการควบคุมการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

นโยบาย (Policy) หมายถึง ข้อความทั่วไป ซึ่งใช้สำหรับเป็นเครื่องนำทาง หรือเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานต่างๆ นโยบายช่วยให้บุคคลมีการพิจารณาที่รอบคอบเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ ช่วยให้มีคามเสมอภาคในการบริหารงาน และช่วยประหยัดเวลา นโยบายที่ดีจะต้องจัดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่มีเหตุผล นโยบายย่อยๆ สนับสนุนนโยบายใหญ่ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย มีความแน่นอน ในขณะที่บังคับใช้ มีการจัดทำร่วมกัน โดยอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ และต้องมีการทบทวนและประเมินเพื่อแก้ไขปรับปรุง

อำนาจหน้าที่ (Authority) หมายถึง อำนาจที่จะสั่งให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามได้อำนาจหน้าที่ในองค์กรย่อมเกิดขึ้นสืบเนื่องจากการที่ได้มีตำแหน่งหน้าที่เป็นทางการ ดังนั้น การใช้อำนาจหน้าที่จึงต้องใช้เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การด้วย อำนาจหน้าที่ในองค์กรจะมีมากที่สุดที่ผู้บริหารระดับสูงและแบ่งส่วนเรื่อยมาในระดับต่ำตามสายงานที่เกิดขึ้น จากการแบ่งงานกันทำและการมอบหมายงาน¹⁵

กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ขั้นตอนการบริหารที่นำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่องค์กรต้องการ ซึ่งเป็นเรื่อง que ผู้บริหารต้องทำความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานบริหารการศึกษาได้ การบริหารที่มีประสิทธิภาพเป็นการจัดการตามสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ทั้งเทคนิค เศรษฐกิจ และพฤติกรรมศาสตร์วิทยาการสมัยใหม่ เข้าใจเรื่อง of ความเป็นคน ต้องประเมินสถานการณ์ และสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบ เหมาะสมที่สุดสำหรับทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น

ผู้บริหารและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

การบริหารโรงเรียน ผู้บริหารนับว่าเป็นผู้ที่ มีบทบาทและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้งานประสบความสำเร็จ และในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 หมวด 3 การกำหนดตำแหน่ง วิชยฐานะ และการให้ได้รับเงินเดือน เงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่ง ตามมาตรา 38 (๗) ได้กล่าวถึงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

- (1) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
- (2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา

¹⁵ ธงชัย สันติวงษ์ , องค์กรและการบริหาร , พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2533) , 186 – 190.

- (3) รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- (5) รองอธิการบดี
- (6) อธิการบดี
- (7) ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค.ศ.กำหนด

นอกจากนี้ในมาตรา 39 (ข) ยังได้กำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามีวิทยฐานะดังต่อไปนี้

- (1) รองผู้อำนวยการชำนาญการ
- (2) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- (3) รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- (4) ผู้อำนวยการชำนาญการ
- (5) ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
- (6) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- (7) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

มาตรา 41 ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีในหน่วยงานการศึกษาได้จำนวนเท่าใด และต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไร ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ.กำหนด

มาตรา 42 ให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะและมาตรฐานตำแหน่งทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่ง ทุกวิทยฐานะ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยคำนึงมาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิการศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน คุณภาพการปฏิบัติงาน หรือผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่

ในการจัดทำมาตรฐานตำแหน่งทุกตำแหน่ง ให้จำแนกตำแหน่งที่เป็นประเภทและสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่งในประเภทและสายงานที่มีลักษณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันให้อยู่ในตำแหน่งประเภทหรือสายงานเดียวกันหรือโดยประมาณเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยแสดงชื่อตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น¹⁶

จากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ผู้ที่มีหน้าที่บริหารสถานศึกษาต้องประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และการที่จะมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไร ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ.กำหนด อีกทั้ง

¹⁶ ชยพล หมีทอง , พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 (กรุงเทพฯ : บริษัท ปาเจรา จำกัด ,2548), 21 – 24.

กำหนดให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่งทุกตำแหน่ง หน้าที่ ความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ และคุณสมบัติเฉพาะไว้ด้วย

มาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิทยฐานะ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 42 กำหนดให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่งทุกวิทยฐานะ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้โดยคำนึงถึง มาตรฐานวิชาชีพ คุณวุฒิการศึกษา การอบรม ประสบการณ์ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน หรือ ผลงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยในการจัดทำมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้จำแนกตำแหน่งประเภทและสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่งในประเภทและสายงานที่มีลักษณะงานอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน ให้อยู่ใน ตำแหน่งประเภทหรือสายงานเดียวกัน หรือโดยประมาณเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยแสดงชื่อตำแหน่ง หน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่งลักษณะงานที่ปฏิบัติ และคุณสมบัติเฉพาะสำหรับของผู้ที่ ดำรงตำแหน่งนั้น

การจัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องจัดทำในทุกตำแหน่ง ทุกวิทยฐานะ โดยตำแหน่งและวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา เป็นไปตามมาตรฐาน 38 และ มาตรฐาน 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

ทั้งนี้ มาตรา 39 ได้กำหนดวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม มาตรา 38 ข. ไว้ดังนี้

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา มีวิทยฐานะดังต่อไปนี้

(1) รองผู้อำนวยการชำนาญการ	(2) รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
(3) รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ	(4) ผู้อำนวยการชำนาญการ
(5) ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ	(6) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
(7) ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ	

การจัดทำมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ จึงได้จำแนกตำแหน่งเป็นประเภท และสายงานตามลักษณะงาน และจัดตำแหน่งในประเภทและสายงานที่มีลักษณะงานอย่างเดียวกัน ให้อยู่ในประเภทและสายงานเดียวกันโดยยึดหลักตามกฎหมายมาตรา 38 และมาตรา 39 ได้จำแนก เป็น 3 ประเภทและ 4 สายงานดังนี้

(1) ประเภทผู้สอนในหน่วยงานการศึกษา ประกอบด้วย สายงานการสอน

(2) ประเภทผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วยสายงานบริหารสถานศึกษา และสายงานบริหารการศึกษา

(3) ประเภทบุคลากรทางการศึกษาอื่น ประกอบด้วย สายงานนิเทศการศึกษา

การจัดทำมาตรฐานตำแหน่ง จะมีองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด คือชื่อตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบของตำแหน่ง ลักษณะงานที่ปฏิบัติ คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง และการให้ได้รับเงินเดือน

การจัดทำมาตรฐานวิทยฐานะ จะมีองค์ประกอบตามที่กฎหมายกำหนด คือชื่อวิทยฐานะหน้าที่และความรับผิดชอบ คุณภาพการปฏิบัติงาน คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะและการให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

การกำหนดมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการกำหนดไว้เป็นบรรทัดฐานเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน พัฒนางาน และสิทธิประโยชน์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดทำจึงต้องให้ความสำคัญละเอียดรอบคอบ ชัดเจน และสามารถประเมินได้

มาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิทยฐานะ ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา สายงาน บริหารสถานศึกษา

ลักษณะงานโดยทั่วไป

สายงานบริหารสถานศึกษามีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและบริหารกิจการของหน่วยงานศึกษาในด้านวิชาการ งบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน การบริหารงานบุคคล และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ชื่อตำแหน่ง

รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ชื่อวิทยฐานะ

รองผู้อำนวยการชำนาญการ

รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ผู้อำนวยการชำนาญการ

ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

ชื่อตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการช่วยบริหารกิจการของสถานศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลและเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

บริหารหน้าที่รองจากผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยช่วยปฏิบัติราชการในเรื่องต่อไปนี้

- 1) บริหารกิจการสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายและ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
- 2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน และรายงานผลการจัดการศึกษา
- 3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศ และการวัดผลประเมินผล
- 4) ส่งเสริมและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบ นอก ระบบ และ ตามอัธยาศัย
- 5) จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 6) การบริหารการเงิน การพัสดุและทรัพย์สินอื่น
- 7) การวางแผนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การบรรจุ แต่งตั้ง การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการ
- 8) จัดทำมาตรฐานและภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 9) ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 10) ประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน
- 11) จัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษา
- 12) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 13) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือทางอื่นที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ดำรงตำแหน่งครุมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาตรีและ 2 ปี สำหรับผู้มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่า

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

4) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.

การให้ได้รับเงินเดือน

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 1

ผู้ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาผู้ใดผ่านการประเมินวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หรือรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดแล้ว ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.3 หรือ คศ.4 ตามลำดับ

ชื่อวิทยฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการช่วยบริหารกิจการของสถานศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุมกำกับ ดูแลและเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป ตามแนวทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด และมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะในการบริหาร จัดการศึกษา ส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติได้ตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการ

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 2 และได้รับเงินวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการ

ชื่อวิทยฐานะ รองผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการช่วยบริหารกิจการของสถานศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลและเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการ สถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์รับบทของสถานศึกษาและมีการพัฒนาตนและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะในการบริหาร จัดการศึกษา ส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติได้ ตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

1) ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

1) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 3 และได้รับเงินวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการ

ชื่อวิทยฐานะ รองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษา ในการช่วยบริหารกิจการของสถานศึกษาการวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลและเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ามีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดค้น วิจัยและนำผลไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา และมีการพัฒนาคนและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะอย่างสูงในการบริหาร จัดการสถานศึกษา จัดการสถานศึกษา มีการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร จัดการสถานศึกษา จัดการสถานศึกษา ส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

1) ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือ

2) ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการ มาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.

1) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 4 และได้รับเงินวิทยฐานะรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

ชื่อตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

1) บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

2) วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน และรายงานผลการจัดการศึกษา

- 3) จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศ และการวัดผลประเมินผล
- 4) ส่งเสริมและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายทั้งในระบบ นอก ระบบ และ ตามอัธยาศัย
- 5) จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษา
- 6) การบริหารการเงิน การพัสดุและทรัพย์สินอื่น
- 7) การวางแผนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การบรรจุ แต่งตั้ง การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย และการออกจากราชการ
- 8) จัดทำมาตรฐานและภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 9) ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 10) ประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่นในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และ ให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

11) จัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษา

12) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

13) เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการ ของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ

14) ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา หรือทางอื่นที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นคุณสมบัติ เฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้

2) ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือดำรงตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษา อื่น ที่มีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากลุ่มมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือดำรงตำแหน่งครู ที่มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าครูชำนาญการหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่า

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา

4) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.

การให้ได้รับเงินเดือน

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 1

ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาผู้ใดผ่านการประเมินวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ หรือผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดแล้ว ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.2 คศ. 3 คศ.4 หรือ คศ.5 ตามลำดับ

ชื่อวิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา บริหารกิจการสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป ตามแนวทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด และมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะในการบริหาร จัดการศึกษา ส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้ตามนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. เทียบเท่ามาแล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการ

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 2 และได้รับเงินวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการ

ชื่อวิทยฐานะ ผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา บริหารกิจการสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแล

เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีการปรับปรุงประยุกต์จากแนวทางที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและมีการพัฒนาคนและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะในการบริหาร จัดการศึกษา ส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

1) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. มาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

1) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 3 และได้รับเงินวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ

ชื่อวิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา บริหารกิจการสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ามีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดค้น วิจัยและนำผลไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและมีการพัฒนาคนและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะอย่างสูงในการบริหาร จัดการศึกษา จัดการศึกษามีการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร จัดการบริหาร จัดการศึกษาส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

1) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ. มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือ

2) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะรองผู้อำนวยการ มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ.

3) ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด

การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ. 4 และได้รับเงินวิทยฐานะรองผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สวจนลิขสิทธิ์

ชื่อวิทยฐานะ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาบังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษา บริหารกิจการสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแล เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

คุณภาพการปฏิบัติงาน

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานในหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และมีความรอบรู้ทั่วไป ในระดับพื้นฐาน มีความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล หรือการบริหารทั่วไป โดยแสดงให้เห็นว่ามีการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ เพื่อนำผลไปใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางมีการถ่ายทอดได้รับการยอมรับและมีการพัฒนาคนและพัฒนาวิชาชีพ

มีทักษะอย่างสูงในการบริหาร จัดการศึกษา จัดการศึกษามีการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร จัดการบริหาร จัดการศึกษา เป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่นส่งผลให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มีคุณภาพตาม

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เกิดผลดีต่อคุณภาพการศึกษา เป็นผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับวิทยฐานะ

ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญหรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ ก.ค.ศ.เทียบเท่า มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี และผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ การให้ได้รับเงินเดือนและเงินวิทยฐานะ

ให้ได้รับเงินเดือนอันดับ คศ.5 และได้รับเงินวิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญพิเศษ¹⁷

จากมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง สายงานบริหารการศึกษาและลักษณะงานโดยทั่วไป ตลอดจนหน้าที่และความรับผิดชอบ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของรองผู้อำนวยการและผู้บริหารสถานศึกษา ใน การที่จะบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 41 ตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะมีในหน่วยงานการศึกษาใด จำนวนเท่าใด และต้องใช้คุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งอย่างไร ให้เป็นไปตามที่ ก.ค.ศ.กำหนด จากข้อกำหนดดังกล่าว ก.ค.ศ.ได้มีการกำหนดเกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษา สายงานบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

1. นักเรียน จำนวน 360 – 719 คน ผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ 1 ตำแหน่ง
 2. นักเรียน จำนวน 720 – 1,079 คน ผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ 2 ตำแหน่ง
 3. นักเรียน จำนวน 1,080 – 1,679 คน ผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ 3 ตำแหน่ง
 4. นักเรียน จำนวน 1,680 คน ขึ้นไป ผู้บริหาร 1 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ 4 ตำแหน่ง
- ให้ผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนปฏิบัติการสอนไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ยกเว้นโรงเรียนขนาดใหญ่มาก¹⁸

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, “มาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา,” วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 25,4 (2548) : 31 – 56.

¹⁸ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู, “เกณฑ์อัตรากำลังข้าราชการครูในสถานศึกษา,” เอกสารในการสัมมนาข้าราชการครู, 11 มิถุนายน 2545.(อัคราเนนา)

การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

การประเมินคุณภาพภายนอก (external evaluation) คือ กระบวนการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานซึ่งกระทำโดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินโดยอาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานและเป็นหลักการประกันคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานว่าได้มาตรฐานหรือไม่ เพียงใด¹⁹

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยมีหลักการสำคัญในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ประการคือ

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสินว่าถูก หรือผิด
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐาน ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (evidence-base) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)
3. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาระดับชาติ โดยมีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
4. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตร มากกว่าการกำกับและควบคุม
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง²⁰

จากสารบัญญัติในหมวด 6 มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กำหนดให้ “ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพ

¹⁹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,คู่มือการประเมินผลภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา : การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน (กรุงเทพฯ:บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2543),10.

²⁰ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน),กรอบการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(กรุงเทพฯ:บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด,2544) ,3.

ภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน” และมาตรา 50 “ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษานั้น”

จากสาระบัญญัติดังกล่าว จึงมีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมมหาชน) พ.ศ.2543 หรือเรียกโดยย่อว่า “สมศ.” และในช่วงปลายปี พ.ศ.2544 สมศ.ได้เริ่มดำเนินการประเมินสถานศึกษาบางส่วน จึงส่งผลให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดอบรม สัมมนา และศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ได้รับการประเมินในรอบแรกอย่างต่อเนื่อง

การประเมินคุณภาพภายนอก เป็นบทบาทหน้าที่ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมมหาชน) มีแนวคิดบนพื้นฐานของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย รวมทั้งผลักดันให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพดียิ่งขึ้นตามความต้องการของผู้เรียนและรับบริการ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษานั้น ๆ โดยใช้การรายงานความความจริง ให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับทราบ

การประเมินคุณภาพหรือการที่จะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณภาพได้นั้น นอกจากจะมีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมมหาชน) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงแล้ว ยังมีกิจกรรมหลายระบบที่เลือกนำไปใช้สำหรับการประเมินคุณภาพ เช่น ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 การปฏิบัติกิจกรรมแบบ 5 ส เป็นต้น

ระบบการบริหารงานคุณภาพ ISO 9000

ISO 9000 เป็นอนุกรมมาตรฐาน สำหรับระบบบริหารคุณภาพ ซึ่งมีข้อกำหนดขั้นต่ำสุดของระบบคุณภาพ ที่ต้องมีภายในองค์กร ซึ่งนำไปปฏิบัติให้เกิดความมั่นใจ และความพึงพอใจของลูกค้าว่าองค์กรนั้น ๆ สามารถผลิตสินค้า หรือให้บริการที่มีคุณภาพบนพื้นฐานของการบริหารคุณภาพที่ยอมรับกันทั่วโลก อนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 นับเป็นมาตรฐานของระบบ ไม่ใช่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ ซึ่งสร้างความมั่นใจและให้หลักประกันลูกค้าว่าผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการสามารถ

ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ เป็นมาตรฐานที่เกี่ยวกับระบบบริหารงาน การทำงานในหน่วยงาน องค์การอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพโดยไม่มีข้อจำกัดในขนาดของกิจการที่นำไปใช้ เป็นระบบที่ออกแบบให้ครอบคลุมอุตสาหกรรม ภายหลังจากขยายไปยังอุตสาหกรรมบริการ และขณะนี้ถูกนำไปใช้ในการฝึกอบรมและการศึกษา เป็นกฎกติกาให้ทุกคนเรียนรู้ได้ในการทำงาน ให้ทุกคนมั่นใจในการปฏิบัติงาน ทุกคนรู้ว่าตนเองพร้อมทำอะไร ขอบเขตชัดเจนแค่ไหน ในระบบจะมีจุดหมายเดียวกัน คือนโยบายคุณภาพ มุ่งหวังพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเป็นลักษณะ หรือรูปแบบการทำงานที่มุ่งเน้นการทำงานที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา นำไปสู่เป้าหมายหรือนโยบายที่กำหนดไว้ คือความพึงพอใจของลูกค้า ส่วนมาตรฐานทางการศึกษาหมายความว่าข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับ ดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐาน ISO 9000 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพสากล จัดทำโดยองค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน ซึ่งปัจจุบันได้รับการรับรองจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกกว่า 100 ประเทศ โดยสามารถนำมาใช้ได้ทั้งภาคอุตสาหกรรมการผลิต (production industry) และภาคอุตสาหกรรมบริการ (servicing industry) ซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาและการฝึกอบรม (education and training) โดยในมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 มีกรอบของข้อกำหนดและขั้นตอนของการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างละเอียดซึ่งเน้นการปฏิบัติได้จริง โดยมีเอกสารควบคุมเน้นการตรวจติดตามระบบคุณภาพภายใน เน้นการตรวจการประเมิน และรับรองระบบคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก การรับรองดังกล่าวถือเป็นการรับรองระดับสากล

ทั้ง ISO 9000 และการประกันคุณภาพการศึกษาที่จริงแล้วก็มีจุดมุ่งหมายและใช้หลักการเดียวกัน เพียงแต่ ISO 9000 นั้นเป็นมาตรฐานระดับโลก ที่มุ่งเน้นในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจบริการ ไม่ได้มีข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้โดยเฉพาะ จึงมีหน่วยงานทางการศึกษาบางแห่งพยายามวิเคราะห์ข้อกำหนดให้เข้ากับการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐาน ISO 9000 แต่เมื่อลงมือทำเข้าจริง ๆ ก็พบปัญหาตามมา

กระบวนการประกันคุณภาพ และการพัฒนาตามระบบ ISO 9000 ก็มีหลักใหญ่ ๆ คล้าย ๆ กัน คือ ต้องมีการกำหนดมาตรฐาน (ข้อกำหนด) มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพทั้งภายในและภายนอก พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขและขั้นสุดท้ายก็คือการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพโดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ถ้าขอรับรองมาตรฐานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ก็ขอที่สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สคม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

จากแนวคิดต่าง ๆ ในเรื่องระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO 9000 พอจะสรุปให้เข้าใจได้ง่าย ๆ ว่าคือกฎหรือกติกา หรือข้อบังคับที่ใช้ กับคนทุกคนในการทำงาน ทำให้เราเรียนรู้งานที่เราทำได้ดียิ่งขึ้น และทำให้เรามั่นใจได้ว่าทำงานได้อย่างถูกต้องตรงตามจุดหมายที่เราได้วางไว้ คือทำให้ลูกค้าของเราพอใจ และเป็นระบบหนึ่งที่ได้รับการออกแบบมา เพื่อให้ใช้ครอบคลุมในเรื่องมาตรฐานคุณภาพในวงการอุตสาหกรรม ต่อมามีการนำมาใช้ในอุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในการฝึกอบรมและการศึกษาซึ่งมาตรฐานนี้เปรียบเสมือนลิ้มที่ป้องกันไม่ให้คุณภาพตกต่ำลง²¹

การปฏิบัติกิจกรรม แบบ 5 ส

กิจกรรม 5 ส เป็นกิจกรรมการเพิ่มผลผลิตพื้นฐานที่สำคัญของทุกองค์กรและสมาชิกทุกคนในองค์กร สามารถร่วมมือกันดำเนินการได้ การดำเนินกิจกรรม 5 ส ของแต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร ย่อมมีวิธีการและแนวทางที่แตกต่างกัน ตามลักษณะรูปแบบการทำงานหรือวิธีการทางธุรกิจแต่ทุกองค์กรต่างมุ่งเน้นในจุดหมายเดียวกันคือ การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติกิจกรรม 5 ส อย่างสม่ำเสมอ

เหตุผลที่หลาย ๆ องค์กรเลือกที่จะนำกิจกรรม 5 ส มาใช้ในการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิต เนื่องจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส เป็นการเริ่มต้นที่ไม่ยุ่งยาก สามารถเริ่มดำเนินการได้ง่าย ใช้งบประมาณไม่มากนัก ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมยังสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน และสามารถทำให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปรับปรุงงานได้เป็นอย่างดี

ในประเทศไทยมีองค์กรที่ดำเนินกิจกรรม 5 ส ไปประยุกต์ใช้แล้วประสบผลสำเร็จมากมาย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งดำเนินกิจกรรม 5 ส ให้บรรลุเป้าหมายนั้นจะต้องเข้าใจพื้นฐานเบื้องต้นของ 5 ส แต่ละตัวก่อน เพื่อจะสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

กิจกรรม 5 ส เป็นแนวคิดการจัดระเบียบเรียบร้อยในสถานที่ทำงาน เพื่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงการเพิ่มผลผลิต เหตุผลที่กิจกรรม 5 ส ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายเพราะเป็นเทคนิคในการปรับปรุงง่าย ๆ ไม่ยุ่งยาก ทุกคนสามารถเข้าใจแนวทางในการปฏิบัติได้ง่าย อุปกรณ์ที่ใช้มีเพียงเครื่องมือในการทำความสะดวกซึ่งใช้งบประมาณต่ำ กิจกรรม 5 ส เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นกลุ่มพื้นที่ซึ่งมีส่วนสนับสนุนเรื่องการทำงานเป็นทีม สมาชิกในพื้นที่

²¹ สุจินต์ สว่างศรี, “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9002 ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา” (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542), 48-51.

ได้ร่วมกันวางแผนและลงมือปรับปรุงพื้นที่ปฏิบัติงานของตน และกลุ่มกิจกรรม 5 ส ยังช่วยเสริมสร้างทักษะการเป็นผู้นำให้แก่หัวหน้าพื้นที่อีกด้วย พื้นที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีการจัดเก็บสิ่งของเป็นระเบียบมากขึ้น ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาค้นหาของหรือเอกสารการปรับปรุงที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่มองเห็นได้และเป็นรูปธรรม การปฏิบัติกิจกรรม 5 ส อย่างสม่ำเสมอจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวันเสริมสร้างลักษณะนิสัยและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้ปฏิบัติกิจกรรม สิ่งของในที่ทำงานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น กิจกรรม 5 ส เป็นกิจกรรมการเพิ่มผลผลิตที่เข้าใจง่ายที่สุด สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย และยังเป็นพื้นฐานของกิจกรรมการเพิ่มผลผลิตอื่น ๆ เช่น ระบบบริหารคุณภาพ ISO 9001 : 2000 ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 การบริหารความปลอดภัยในการทำงาน(Safety management) กิจกรรมการบำรุงรักษาทีผลแบบทุกคนมีส่วนร่วม (Total Productive Maintenance : TPM) การควบคุมด้วยการมองเห็น (Visual control) การผลิตแบบทันเวลาพอดี (Just in-time) เป็นต้น

กิจกรรม 5 ส ประกอบด้วย 5 สะสาง คือการแยกของที่จำเป็นออกจากของที่ไม่จำเป็น และขจัดของที่ไม่จำเป็นออกไป 5 สะดวก คือการจัดวางหรือการจัดเก็บสิ่งของต่าง ๆ ในสถานที่ทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อประสิทธิภาพ คุณภาพ และความปลอดภัยในการทำงาน 5 สะอาด คือ การทำความสะอาด (ปัด กวาด เช็ด ถู) และตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ รวมทั้งบริเวณสถานที่ทำงาน 5 สุขลักษณะ คือการรักษามาตรฐานการปฏิบัติ 3 ส แรกให้ดีไว้และยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น ก่อให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงมาตรฐานให้ดีขึ้น การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้นคุณภาพของงานที่ดีขึ้นตามลำดับ 5 สร้างนิสัย คือการปฏิบัติตามมาตรฐาน 5 ส และระเบียบ กฎเกณฑ์ของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ จนกลายเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติหรือโดยตามธรรมชาติ

กิจกรรม 5 ส คือพื้นฐานที่สำคัญของแนวคิดการเพิ่มผลผลิต ซึ่งทุกคนสามารถปฏิบัติได้ทุกสถานที่ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และได้แพร่หลายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน โรงพยาบาล รวมถึงหน่วยงานราชการอื่น ๆ²²

สถานศึกษาจะเตรียมความพร้อมอย่างไร

เมื่อสถานศึกษาจะต้องเข้ารับการประเมินภายนอกดังที่กล่าวข้างต้น สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

²² สุทธิ สีนทองและเชษฐพงศ์ สีนธรา, เทคนิคการปฏิบัติ 5 ส (กรุงเทพฯ : บริษัท พงษ์วาริน การพิมพ์ จำกัด, 2547), 3.

1. การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (ชุมชน) โดยการสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจร่วมกัน และถือได้ว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ซึ่งผู้บริหารจะละเลยไม่ได้ เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน โดยผู้บริหารต้องดำเนินการสำรวจการรับรู้และเจตคติ ของผู้เกี่ยวข้องที่มีต่อการประเมิน โดยการสังเกต สอบถาม หรือประเมิน เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวทางการประเมิน โดยการสร้างทีมงานพัฒนาคุณภาพ ปลูกเร้าบุคลากรให้เกิดการตื่นตัวให้กำลังใจในการทำงาน และชี้ผลสำเร็จของงาน สร้างความรู้และความเข้าใจร่วมกันโดยการประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน หรือการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับ หลักการของประเมิน สาระการประเมิน คัชณี/เกณฑ์การประเมิน บทบาทหน้าที่บุคลากร และระยะเวลาในการประเมิน เป็นต้น

2. การเตรียมเอกสาร หลักฐาน และรายงานผลการประเมินตนเอง นอกจากหลักฐานหรือร่องรอยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนดำเนินการที่ผ่านมาแล้ว สถานศึกษาต้องจัดเตรียมธรรมนูญโรงเรียน แผนปฏิบัติการ แผนยุทธศาสตร์ และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา หรือ บทสรุปการประเมินเองของสถานศึกษา (SSR) เมื่อ สมศ. จะมาประเมินสถานศึกษา จะแจ้งหนังสือมายังสถานศึกษาล่วงหน้าประมาณหนึ่งเดือน เพื่อให้สถานศึกษาส่งบทสรุปการประเมินตนเองของสถานศึกษาไปยัง สมศ. จะเห็นว่าเอกสารดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนมีอยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นต้องจัดทำเพิ่มอีก เพียงจัดไว้เป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ โดยเฉพาะเอกสารมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหาร จะต้องจัดให้เป็นระบบ ส่วนมาตรฐานด้านครูและนักเรียน ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ประเมินจะเก็บข้อมูลที่ห้องเรียนหรือแหล่งข้อมูลโดยตรง

3. การประสานงานกับผู้ประเมินภายนอก (สมศ.) ก่อนที่จะถึงวันประเมิน สมศ. อาจประสานงานเกี่ยวกับแผนที่เส้นทางไปยังสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เพื่อสำรวจเส้นทางไปสถานศึกษาก่อนวันประเมินจริง ซึ่งเรื่องนี้ สมศ.จะเป็นผู้ติดต่อและประสานงานไปยังโรงเรียนเอง

ผู้เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างไร

1. ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.1 สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรและชุมชน
 - 1.2 ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอก
 - 1.3 วางแผนการดำเนินงาน
 - 1.4 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในชุมชน เช่น ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีอนามัย เป็นต้น

1.5 เตรียมนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบุคลากรและผู้รับผิดชอบงานแต่ละฝ่าย ข้อมูลอาคารสถานที่ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในสถานศึกษา (ควรนำเสนอในวันแรกของการประเมินและใช้เวลาไม่มากนัก)

2. ครูผู้สอน

2.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง

2.4 เตรียมข้อมูล เอกสาร และหลักฐาน

2.5 ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการประเมิน

3. นักเรียน

3.1 ร่วมมือจัดกิจกรรม

3.2 เตรียมข้อมูลและสารสนเทศระดับห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน

3.3 ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการประเมิน

4. คณะกรรมการสถานศึกษา

4.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอก

4.2 ร่วมกันวางแผนกับสถานศึกษา

4.3 ช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะ

4.4 เตรียมนำเสนอข้อมูล

5. ชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำศาสนา อ.บ.ต. สถานีอนามัย องค์กร/หน่วยงานอื่น ๆ

5.1 ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

5.2 สนับสนุนปัจจัยด้านต่าง ๆ แก่สถานศึกษา

5.3 ร่วมวางแผนรับการประเมิน

5.4 ติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน

5.5 ช่วยเหลือ ปรับปรุงการดำเนินงาน

5.6 เตรียมให้ข้อมูลแก่คณะกรรมการประเมิน²³

จากการที่สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมิน มีการจัดทำรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษาที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน จะช่วยให้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพของสถานศึกษาได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว

²³ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, “เมื่อผู้ประเมินภายนอกมาตรวจเยี่ยมสถานศึกษา: จากประสบการณ์สู่แนวปฏิบัติ,” วารสารวิชาการ 5,1(มกราคม 2545): 45-47.

การประเมินตนเองจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการประเมินคุณภาพภายนอก การประเมินภายนอกจึงเน้นการประเมินตามสภาพจริงของข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นสภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการบริการต่าง ๆ ดังนั้นการประเมินคุณภาพภายนอก จึงเป็นเครื่องมือของหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียน เป็นการสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและประเทศชาติ

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญมากในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง ที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียนและเริ่มต้นที่ผู้บริหาร โรงเรียน

คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ชะงักงัน ชะลอตัวถดถอย เกิดปัญหาสังคมมากมาย จำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้คนมีคุณภาพ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม ให้สามารถสร้างชาติด้วยพลังอำนาจของคนที่มีความรู้ความสามารถ ดังพระบรมราโชวาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ที่พระราชทานเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2520 ว่า “ การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศ ก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนรวดเร็ว”²⁴

คุณภาพการศึกษา

ยูเนสโกให้ความหมายคำว่า คุณภาพ ว่า หมายถึง มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานหรือคุณภาพนี้ ขึ้นอยู่กับปทัสฐานของแต่ละสังคม²⁵ ส่วนสมัยโบราณคุณภาพ หมายถึง ของดี ของแพง ของหา

²⁴ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ระบบประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์การพิมพ์, 2540), 3.

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ, “ คู่มือแนวทางการประเมินผลภายในสถานศึกษา ” เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องระบบการประเมินผลภายในเพื่อพัฒนาการศึกษาไทย, 4 – 5 พฤษภาคม 2541. (อัครา)

ยาก ในสมัยอุตสาหกรรม คุณภาพ หมายถึง ของที่ถูกใจผู้ผลิต ส่วนคุณภาพสมัยปัจจุบันเน้นเรื่อง ของความพึงพอใจของลูกค้า (customer satisfaction) ความหมายของคุณภาพจึงเน้นไปที่ลูกค้าให้ พึงพอใจ หรือตรงกับความต้องการจริงๆ (need) หรือความคาดหวัง (expectation) ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต²⁶

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good) ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ ว่า ในความหมาย ดั้งเดิม (primary quality) หมายถึง คุณสมบัติ ลักษณะประจำตัว และคุณลักษณะพิเศษของวัตถุ หรือบุคคล เช่น รูปร่าง ขนาด และตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งจำเป็นและเพียงพอในการกำหนดหรือให้ ความหมายของสิ่งของหรือบุคคลนั้น ในความหมายสมัยต่อมา (secondary quality) คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะทางด้านความรู้สึก (รูป รส กลิ่น เสียง) ซึ่งเป็นการยอมรับและการพิจารณา หรือข้อเสนอแนะจากคนส่วนใหญ่²⁷ และตรงกับความหมายของราชบัณฑิตยสถาน²⁸ ที่หมายถึง ลักษณะความดีลักษณะประจำตัวบุคคล หรือ สิ่งของ

ดร. จรยพร ธารฉัตร ให้ความหมายว่า คุณภาพการศึกษาเป็นวิธีพัฒนาให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงที่ดี ซึ่งเหมาะกับสถานการณ์หรือความต้องการของแต่ละโรงเรียน ซึ่งได้แก่ สิ่งที่ถูก คำพูดว่าสมควรเป็นเช่นนี้ หรือทำให้ลูกค้าได้สิ่งที่เขาต้องการ และคาดหวัง²⁸

ดร. เสนอ ภิรมจิตรผ่อง ให้ความหมายว่าคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา หรือคุณสมบัติ ที่ดีของ โรงเรียนที่เป็นที่ยอมรับและพึงพอใจในสังคมว่า จะทำให้โรงเรียนนั้นปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายนั่นคือได้ผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการทางการศึกษามีลักษณะที่ดี โดยวัดจากค่านิยม ความพึงพอใจ และความต้องการของผู้ปกครอง หรือสังคม²⁹ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่ให้ความหมายของคำว่าการศึกษาที่มีคุณภาพ หรือ คุณภาพการศึกษา หมายถึง การบรรลุผลในการสร้างและพัฒนาพฤติกรรมความเป็นคนที่สมบูรณ์ ทุกด้านให้แก่บุคคล หรือหมายถึง การที่ผู้เรียนมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติตามที่หลักสูตรของ

²⁶ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, รายงาน วิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ฯ, 2527), 7.

²⁷ Carter V. Good, *Dictionary of Education* (New York : MC Graw Hill, 1973), 436 – 492 .

²⁸ จรยพร ธารฉัตร, “ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา, ” ใน เอกสาร ประกอบการประชุมสัมมนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา (นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2539), 31-35.

²⁹ เสนอ ภิรมจิตรผ่อง, “ การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), 39 – 40 .

การศึกษานั้นๆ กำหนดไว้ รวมทั้งมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือผู้ใช้ผลผลิตนั้น จากแนวคิดดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านปัจจัยกระบวนการ และผลผลิตเป็นที่ยอมรับฝ่ายร่วมกัน

มาตรฐานการศึกษา

คำว่า มาตรฐาน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง สิ่งที่ดีเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนด และมาตรา 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพ ที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินและการประกันคุณภาพทางการศึกษา³⁰

ส่วนกรมวิชาการ ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาไว้ว่า

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดหมายของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่เทคโนโลยีที่จำเป็น ต้องมี ต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐาน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษานับว่ามีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนว่า ในการที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน จะต้องจัดการอย่างไร การทำงานให้เป็นมาตรฐาน จะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัดมีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่างๆ ให้สถานศึกษาพึงมี พึงได้ มาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรจะทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า

³⁰ สำนักนายกรัฐมนตรี , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด , 2542) , 3.

5. ทำให้สะดวก ในการที่จะกำกับ ตรวจสอบ และประเมิน³¹

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติปฏิบัติงานในพื้นที่ทั่วประเทศ มีสภาพแตกต่างกันในปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน มีสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพเศรษฐกิจของชุมชน มีขนาดความพร้อมแตกต่างกัน จึงทำการผลิตผลการศึกษา คือ คุณภาพทางการศึกษาที่นักเรียนได้รับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา จึงมักอยู่ในสภาพที่ไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น คุณภาพทางการศึกษาของไทยดังกล่าวอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วคือนักเรียนมีความรู้ต่ำ หรือพูดให้ง่ายคนไทยส่วนใหญ่มีการศึกษาด้านนักเรียนด้อยคุณภาพ เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา เนื่องจากระบบบริหารและการจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ล้วนเป็นปัญหาวิกฤติ³² สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นความจำเป็นในการแก้ปัญหานี้จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนขึ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับใช้เป็นแนวทางในการบริหารการดำเนินงาน การประเมินผล และให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีลักษณะเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่เกิดจากการวิจัย และวิเคราะห์องค์การ ในเชิงระบบ

ความเป็นมาของเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาแห่งชาติ สภาพเศรษฐกิจ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีประวัติความเป็นมาดังนี้

พ.ศ. 2491 ได้มีความพยายามที่จะควบคุมโรงเรียนประชาบาลโดยตั้งให้มีผู้ตรวจการประถมศึกษาขึ้น เป็นผู้ประเมินโรงเรียนส่งอำเภอ ผู้ตรวจการประถมศึกษา 1 คน คุมโรงเรียนประมาณ 12 – 16 โรงเรียน ประเมินและรายงานผลภาคเรียนละ 1 ครั้ง

³¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ :โครงการประกันคุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2540), 1 – 2.

³²พรเลิศ อ่วมพ่วง, “ Total Quality Management ประสพการณ์จากประเทศสหรัฐอเมริกา,” วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร 2 , 3 (กันยายน 2538): 7.

พ.ศ. 2496 โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้เผยแพร่หนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นมา 1 เล่ม คือ “ โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี ” ความคิดส่วนใหญ่ในจุลสารเล่มนี้เป็นความคิดแบบอเมริกัน

พ.ศ. 2505 รัฐบาลออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้เชิญข้าราชการกรมสามัญศึกษาไปศึกษาและดูงาน คณะผู้ดูงานสนใจกับเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา

พ.ศ. 2507 ได้มีการประชุมที่อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี เพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาโดยมีผู้จัดดำเนินการได้แปล เอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นเอกสารศึกษา การประชุมครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทยมาจำนวนหนึ่ง

ในปีเดียวกันนี้เองหลังจากประชุมที่อ่างศิลา ภาคการศึกษาที่ 12 ได้ประชุมกัน และผลิตหนังสือขึ้นมา 1 เล่ม ชื่อ “ การทดลองวางมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาของโครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค ภาคการศึกษา 12 จังหวัดฉะเชิงเทรา ”

พ.ศ. 2510 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับแรก)

พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ. 2522 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับที่ 3)³³

วันที่ 1 ตุลาคม 2523 งานการประถมศึกษาและหน่วยงานอื่นๆ มาอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีความพยายามปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้สูงขึ้น เช่น การประกวดโรงเรียนดีเด่น โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเป็นแนวทางในการประเมิน พ.ศ. 2528 ขึ้นทดลองใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ โรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2528 ขึ้น และในปี พ.ศ. 2532 ได้ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2532 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา (ฉบับทดลอง) พ.ศ. 2533 ใช้ในปี 2533

วันที่ 24 พฤษภาคม 2536 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 ขึ้นใช้เป็นฉบับที่ 4 วันที่ 27 พฤษภาคม 2537 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2537 ระดับก่อนประถมศึกษา และวันที่ 26

³³ สุนทร จันทรรตรี , การสอนการประถมศึกษา (กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.) , 131.

กันยายน 2537 ให้ใช้เกณฑ์มาตรฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2538 ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานครุภัณฑ์และก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2538

ปี พ.ศ. 2541 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประกาศใช้มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 ซึ่งองค์ประกอบของแต่ละมาตรฐานจะแบ่งออกเป็นสามส่วน คือ มาตรฐานได้แก่สภาพที่พึงประสงค์ ซึ่งระบุถึงสภาพปัจจัย วิธีการดำเนินงาน หรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพ และต้องการให้เกิดขึ้นทุกโรงเรียน ตัวบ่งชี้ได้แก่ตัวแปรที่บอกสภาพหรือคุณสมบัติในแต่ละมาตรฐาน และระดับคุณภาพได้แก่ประเด็นที่ใช้พิจารณาและตัดสินคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับหมายถึงคุณภาพผลผลิต หรือกระบวนการที่มีผลน่าพอใจ แตกต่างกันดังนี้ ระดับ 1 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นต่ำ ระดับ 2 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจค่อนข้างสูง ระดับ 3 คุณภาพที่มีผลน่าพอใจขั้นสูง มาตรฐานจะประกอบไปด้วย มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มีทั้งหมด 9 มาตรฐาน 20 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานการเรียนการสอน มีทั้งหมด 10 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานการบริหารโรงเรียน มีทั้งหมด 5 มาตรฐาน 13 ตัวบ่งชี้ ข้อมูลทางด้านปัจจัย มีทั้งหมด 5 มาตรฐาน 14 ตัวบ่งชี้ ต่อมาในปี พ.ศ.2543 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้พัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกและเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่างๆ เพิ่มขึ้น

การนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน

แนวทางการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กำหนดชั้นผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนจะต้องร่วมมือกันวิเคราะห์งานตามภารกิจของโรงเรียน หากจุดเด่น จุดด้อย โดยการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อนำไปวางแผนและดำเนินการพัฒนางานที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานให้ได้มาตรฐาน และงานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วให้มีระดับคุณภาพที่สูงขึ้น เมื่อดำเนินการพัฒนาตามแผนที่วางไว้แล้ว จึงทำการประเมินว่าบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในการวางแผนและดำเนินงานพัฒนา โรงเรียนจะต้องกำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน และในขั้นตอนของการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนจะต้องกำหนดรายละเอียดแนวทางการประเมิน ให้สอดคล้องกับประเด็นที่จะต้องประเมินตามตัวบ่งชี้และต้องสอดคล้องกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบร่องรอย และการพิจารณาให้ระดับคุณภาพ ในการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ให้มีสภาพที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบซึ่งมีแนวทางในการพัฒนางานของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุมาตรฐาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน ศึกษาทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และระดับคุณภาพ ประเมินสภาพของโรงเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโรงเรียน และนำมาเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพในแต่ละ ตัวบ่งชี้ เพื่อหาจุดด้อยของโรงเรียน กำหนดงานที่จะพัฒนาโดยใช้ผลการประเมินกำหนดงานที่จะพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนพัฒนางาน กำหนดวิธีการ หรือกิจกรรมสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางาน กำหนดและจัดเตรียมปัจจัยที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนางาน เช่น ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา วัสดุครุภัณฑ์ และงบประมาณ ฯลฯ กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน ปฏิบัติงานตามแผนและปฏิทินการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบผลการทำงานเป็นระยะ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและสรุปผลการปฏิบัติงาน เป็นการตรวจสอบผลสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนหลังจากได้ดำเนินการไประยะหนึ่งเช่นหนึ่งภาคเรียนหรือหนึ่งปีการศึกษา ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเปรียบเทียบกับระดับคุณภาพในแต่ละตัวบ่งชี้ของเกณฑ์มาตรฐานซึ่งสามารถดำเนินการตามแนวทางการประเมิน สรุปผลการประเมินและนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงานอื่นที่ยังไม่บรรลุตามมาตรฐานต่อไป โดยเริ่มดำเนินการขั้นตอนที่ 1 ใหม่ รายงานผลการประเมิน หรือผลการปฏิบัติงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทั้งหมด 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน 38 ตัวบ่งชี้ เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพ และมีความสุข

2) มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน 29 ตัวบ่งชี้ เน้นในกระบวนการบริหารจัดการ และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3) มาตรฐานด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน 24 ตัวบ่งชี้ เป็นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่ และชุมชน

มาตรฐานการศึกษาทั้ง 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ เป็นทิศทางให้สถานศึกษาที่มีศักยภาพ และมีความพร้อมได้มุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระยะต่อไป

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา) มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวมประหยัด(ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตามตามระบอบ ประชาธิปไตย เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่ รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลรู้จักพิจารณาข้อดีข้อเสียความคิด – ถูก ระบุสาเหตุ ค้นหาคำตอบ เลือกริธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา) มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ – ผล รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่งดงามของไทย รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่น และนำมาใช้ได้ ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ บุคลิกภาพที่ดี รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น รู้กาละเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย สามารถกำหนดเป้าหมายแนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเองได้ (เฉพาะระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา)

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ ขยันอดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงานพัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีน้ำหนักร่างกาย ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน ร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดภัยถึงมอมเมา และไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัด ความสำเร็จ มีการปฏิบัติตามแผน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน มีการนำข้อมูลและผลการประเมิน ไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษสิ่งเสพติดอาชญากรรม และอบายมุข จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ ความสามารถ ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารอุทิศตน ให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์ และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและเท่าเทียมกัน ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการ พัฒนาผู้เรียน ครูวางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติบุคลิกภาพ ครูมีทัศนคติที่ ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา ครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลประเมินมาใช้ พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ ความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ครูมีความสามารถในการศึกษา วิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียน การสอน ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครู เพียงพอ ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาที่หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับ เป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและ เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ มี อาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดการพัฒนาการศึกษา ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานเป็นแบบอย่างที่ดี ชุมชน/ ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา³⁴

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ ภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อก , 2543) , 15 – 30.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ในปี 2543 ประkob คุณารักษ์ ได้ศึกษาสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ความพร้อมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีความพร้อมน้อยกว่าในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า มีความไม่เสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล และสถานศึกษาขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านบุคคล ด้ำนงบประมาณ ไม่เท่าเทียมกับสถานศึกษาในเมืองและสถานศึกษาขนาดใหญ่³⁵

ในปี 2544 ประเวศ เทศเรียน ได้ศึกษาการปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ครูผู้สอนโดยรวม และจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่เป็นจริงโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านวิสัยทัศน์ และปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ และด้านการติดต่อสื่อสาร ยกเว้นครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี เห็นว่ามีการปฏิบัติในด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก และครูโดยรวมเห็นว่ามีการปฏิบัติในด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก ส่วนการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่คาดหวัง ครูผู้สอนเห็นว่ามีการปฏิบัติโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และครูโดยรวมเห็นว่ามีการปฏิบัติด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้สอนเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่คาดหวังทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านสูงกว่าการปฏิบัติที่เป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันเห็นว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่เป็นจริงของทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน และเห็นว่ามีการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่คาดหวังทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความเห็นว่าการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

³⁵ประkob คุณารักษ์ และคณะ, รายงานการวิจัยสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543), 40.

5. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความเห็นว่าการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้งโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน³⁶

ในปี 2545 สมพล จันทร์แดง ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเตรียมการและด้านการรายงานมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนการดำเนินการมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมและรายด้าน มีสภาพปัญหาการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการรายงานและด้านการดำเนินการ³⁷

ในปี 2545 สมาน โปธิปิ่น ได้ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพร้อมด้านปัจจัยผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ครูมีความรู้ความสามารถ ในการจัดทำแผนการสอน ส่วนความพร้อมในด้านการบริหารโรงเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทของโรงเรียน สำหรับความพร้อมในด้านการเรียนการสอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการกลุ่ม ส่วนที่ยังไม่พร้อมคืองบประมาณในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำระบบตรวจสอบประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำหนดแผนการเรียน³⁸

ในปี 2546 กมสัน สุขสว่าง ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงาน

³⁶ประเวศ เทศเรียน, “การปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544), บทคัดย่อ.

³⁷สมพล จันทร์แดง, “การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545), บทคัดย่อ.

³⁸สมาน โปธิปิ่น, “ความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วางจังหวัดเชียงใหม่” (ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545), บทคัดย่อ.

ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากสูงสุดคือ 1) ด้านการพัฒนามาตรฐาน 2) ด้านการจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาการดำเนินงาน เมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ผู้มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน³⁹

ในปี 2546 ประสาน ลักษณะวงศ์ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการ ด้านการเตรียมการ และด้านการรายงาน โดยด้านการเตรียมการมีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยมากกว่าการเตรียมบุคลากร ส่วนด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการตามแผน การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และการตรวจสอบประเมินผล⁴⁰

ในปี 2546 ชัยณรงค์ อินทร์อำนวย ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการอยู่ใน

³⁹คมสัน สุขสว่าง, “การศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี” (ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2546), บทคัดย่อ.

⁴⁰ประสาน ลักษณะวงศ์ , “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1” (ปริญญาศึกษาศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2546), 108.

ระดับมากที่สุด และการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3 ที่มีขนาดและสถานที่ตั้งต่างกัน พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน⁴¹

ในปี 2546 กฤษณา กุระสุวรรณ ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การตรวจสอบสถานศึกษา การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา และการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนการพัฒนามาตรฐานด้านข้อมูลสารสนเทศ และด้านการรายงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกขนาด และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสภาพการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ยกเว้นด้านการนำไปปฏิบัติระหว่างโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน⁴²

ในปี 2547 มาโนชย์ มีดี ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีสภาพการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 6 ภารกิจ คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ สำหรับปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาคำกับติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตร

⁴¹ชัยณรงค์ อินทร์อานวย, “การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3” (ปริญาญศึกษาศตรมหาบัณชิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,2546),93-94.

⁴²กฤษณา กุระสุวรรณ , “การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี” (ปริญาญครุศาสตรมหาบัณชิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณชิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร, 2546), บทคัดย่อ.

สถานศึกษา การสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาและการปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย⁴³

ในปี 2547 เก็จนก เอื้อวงศ์ ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ได้แก่ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่น ทুমเทและจริงจังต่อการทำงาน ผู้บริหารมีความสนใจใฝ่เรียนรู้และมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารที่เข้มงวด เคร่งครัดต่อการปฏิบัติงาน มีทักษะในการบริหารงาน ปัจจัยด้านบุคลากร ครูมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ครูมีความสนใจใฝ่เรียนรู้และทัศนคติที่ดีในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ครูมีความเอาใจใส่ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร การปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดความร่วมมือ การแตกแยกแบ่งพรรคแบ่งพวก บรรยากาศในโรงเรียนมีลักษณะแข่งขัน ไม่ให้เกียรติและไม่มีความไว้วางใจกัน การการยอมรับความสามารถของเพื่อนครูยึดติดการทำงานแบบเก่า ปัจจัยด้านบุคลากร การมีครูไม่เพียงพอ ครูต้องทำหน้าที่ธุรการ ครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพโดยคิดว่าเป็นการเพิ่มภาระงาน ครูขาดความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และครูขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การใช้รูปแบบการบริหารแบบซึ่งนำมากกว่าการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม การที่ผู้บริหารใจดีเกินไป ขาดความเด็ดขาดในการบริหาร ผู้บริหารนำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาเร็วเกินไปจนครูรับไม่ทัน การที่ผู้บริหารไม่สามารถให้เวลากับโรงเรียนได้เต็มที่ รองผู้อำนวยการขาดความสามารถในการบริหารและมีภาระงานธุรการมาก⁴⁴

งานวิจัยต่างประเทศ

ในปี 1994 เซอยาดี (Seryadi) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับประถมศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย โดยวัดคุณภาพของครูใน 4 ปัจจัยหลัก คือ ความสามารถ

⁴³มาโนชญ์ มีดี, “ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2” (ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547), บทคัดย่อ.

⁴⁴ เก็จนก เอื้อวงศ์, “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ปริญญาครุศาสตร์คุยฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), บทคัดย่อ.

ทางด้านวิชาชีพ ความพยายามทางวิชาชีพ เวลาที่ใช้ในกิจกรรมวิชาชีพและความสัมพันธ์ระหว่างความเชี่ยวชาญและงานที่ได้รับการมอบหมาย ผลการวิจัยพบว่า ครูเป็นปัจจัยที่กระตุ้นและประโยชน์จากปัจจัยอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ครูเป็นปัจจัยเดียวที่ใช้การตัดสินใจปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา และครูที่มีคุณภาพจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาได้มากที่สุด⁴⁵

ในปี 1996 เฟรนด์แลนเดอร์ และพิลเคิล (Friendlander and Pickle) ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยประสิทธิผลขององค์กรขนาดเล็ก พบว่า ความมีประสิทธิภาพขององค์กรเกิดจากปัจจัย 3 ประการ คือ 1) ความสามารถในการได้กำไร (Profitability) ขององค์กร 2) ความมากน้อยขององค์กรที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิก 3) ความมากน้อยของควมมีคุณค่าขององค์กรที่มีต่อสังคม ผลที่ได้จากการวัดตัวแปรแต่ละเกณฑ์ถูกนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างส่วนประกอบทั้งสาม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ไว้ว่า ผู้บริหารองค์กรขนาดเล็กเหล่านี้ พบว่า เป็นการยากที่จะบรรลุถึงการสร้างผลกำไร ความพึงพอใจของพนักงาน และควมมีคุณค่าต่อสังคม⁴⁶

ในปี 1998 ริชาร์ดสัน (Richardson) ได้ศึกษาวิเคราะห์ผลป้อนกลับที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรมของวิทยาลัยเทคนิคฮ่องกง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า ผลป้อนกลับของนักศึกษาในการเรียน และการได้เกรดสอดคล้องกับนโยบายของสภาการศึกษาหรือไม่ การเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจากหลายแหล่ง ได้แก่ นโยบายด้านคุณภาพทางวิชาการของ VTC การสัมภาษณ์หัวหน้าภาควิชา หัวหน้าหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของภาควิชาได้ และผลป้อนกลับที่ได้จากบุคลากรและนักการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปอยู่ในขั้นดีเลิศ แต่ยังไม่มีความชัดเจนหรือรายละเอียดที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพอย่างชัดเจน และนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพมาจากทีมผู้สอนและนักศึกษามากกว่านโยบายที่กำหนดไว้ของ VTC⁴⁷

⁴⁵ E. Seryadi, "Tingkah Laker Makn Rangkong Sulawesi Rhytuceris Cassidix Temminck Pada Masa Tidak Bergiak Di Cagar Alam Tangkoko Batuangus Sulawesi, Skripsi Sarjana Biologi" (Ph.D. dissertation, Universities Indonesia, 1994), 56.

⁴⁶ F. Friendlander and H. Pickle, "Components of Effectiveness in Small Organization," *Administrative Science Quarterly* 4,13 (January 1996) : 289-304.

⁴⁷ K.E. Richardson, "Qualitifiable Feedback : Can it Really Measure Quality?," *Quality Assurance in Edudation* 6,4 (1998) : 212-219.

ในปี 1999 นิวตัน (Newton) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลกระทบในการตรวจสอบคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักรตั้งแต่ปี 1993 ถึง 1998 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกระทบจากการใช้รูปแบบของการตรวจสอบภายนอก การประเมินคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการวัดการปฏิบัติหรือการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอก เช่น รายงานการตรวจสอบและการประเมินของ Scottish Higher Education Funding Council (SHEFC) และ Higher Education Quality Council (HEQC) และการตรวจสอบและประเมินภายในโดยคณะกรรมการตามการรับรู้ และประสบการณ์ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ของระบบคุณภาพและวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมินชี้ให้เห็นว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินทั้งโดยภายในและภายนอก การตรวจสอบและประเมินสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ 2) การปรับปรุงคุณภาพสำหรับบุคลากรมีขอบเขตที่กว้างดังนั้นจึงไม่สามารถแยกส่วนของการปรับปรุงให้เป็นอิสระออกจากระบบการประกันคุณภาพได้ 3) การปรับปรุงคุณภาพสำหรับนักศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่าการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน และ 4) ควรจะมีการเพิ่มหรือขยายการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพออกไปอย่างกว้างขวาง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น⁴⁸

ในปี 1999 ลิม (Lim) ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา โดยมุ่งศึกษาในประเด็นของคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวิจัยและการให้บริการต่อชุมชน ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดบริการสื่อ/อุปกรณ์ ในการเสริมทักษะการเรียนและการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ รวมทั้งกระบวนการทางเทคนิคที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนางานวิจัย ตลอดจนความต้องการในเรื่องของระบบการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในแต่ละสถาบัน⁴⁹

⁴⁸ J. Newton, "An Evaluation of the Impact of External Quality Monitoring on a Higher Education College (1993-1998)," Assessment and Evaluation in Higher Education 24,2 (1999) : 215-235.

⁴⁹ D. Lim, "Quality Assurance in Higher Education in Developing Countries," Assessment and Evaluation in Higher Education 24, 4 (1999):379-390.

สรุป

จากการกำหนดตำแหน่งด้านการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสถานศึกษาไว้ในส่วนของสายผู้บริหารในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสูงสุดในการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดเป้าหมายกำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีความเป็นไปได้และที่สำคัญที่สุดผู้บริหารจะต้องรู้และเข้าใจถึงภารกิจ ตลอดจนขอบข่ายของงานที่ได้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาถึงหลักการวิธีการและกระบวนการบริหารการศึกษา ผู้บริหารจะต้อง มีความรู้ เทคนิค ต้องประเมินสถานการณ์ และสามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบเหมาะสมที่สุดสำหรับทุกอย่างที่เกิดขึ้น ในการจัดศึกษาให้มีคุณภาพนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพในและมีการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชน เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการจัดการศึกษา อย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี โดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พัฒนามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นแนวทางให้หน่วยงานและสถานศึกษามุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินภายนอก อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษานั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินให้ถ่องแท้ อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย และให้การประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ เพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวปรับปรุงแก้ไขจนได้มาตรฐานตามที่ต้องการต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อทราบแนวทางในการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ใช้สำหรับเป็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษาให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น สามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารโรงเรียน โดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง เสนอขออนุมัติจากภาควิชา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้รับการพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและความเชื่อมั่นแล้ว ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการจัดทำรายงานผลการวิจัยนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของคณะกรรมการผู้ควบคุม เพื่อจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อพิจารณาอนุมัติ

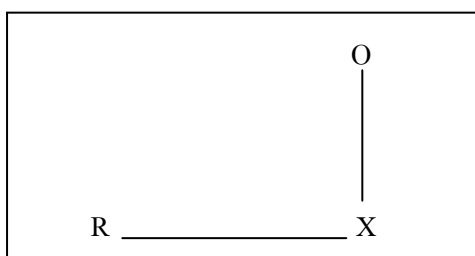
ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากร ตัวอย่างและขนาดของตัวอย่างตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือและการสร้าง

เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีแผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาพการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot , non – experimental case study) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส ในอำเภอเมืองนครปฐม จำนวน 28 โรงเรียน อำเภอกำแพงแสน จำนวน 40 โรงเรียนและอำเภอดอนตูม จำนวน 21 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 89 โรงเรียน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จากประชากรโดยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan¹จากการเปิดตาราง พบว่าต้องใช้ตัวอย่างทั้งสิ้น 73 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้กำหนดโรงเรียนที่ใช้เป็นตัวอย่าง ตามเกณฑ์ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

¹ บุญชม ศรีสะอาด , การวิจัยเบื้องต้น (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2535) , 40.

การประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) คือ โรงเรียนขนาดที่ 1 (นักเรียนต่ำกว่า 120 คน) โรงเรียนขนาดที่ 2 (นักเรียนตั้งแต่ 120 – 300 คน) และโรงเรียนขนาดที่ 3 (นักเรียนตั้งแต่ 301 - 600 คน) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 360 คนลงมาจะไม่มีรองผู้อำนวยการ ในอำเภอต่าง ๆ ทั้ง 3 อำเภอ

ผู้ให้ข้อมูล

ประกอบด้วยฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนได้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายงานในฝ่ายบริหารโรงเรียนฝ่ายผู้สอนได้แก่ครูที่ทำหน้าที่สอนประจำในโรงเรียน ฝ่ายละ 2 คน โรงเรียนละ 4 คน

ตารางที่ 2 แสดงประชากรและตัวอย่างที่ศึกษา

อำเภอ	ประชากร				ตัวอย่าง				ผู้ให้ข้อมูล		รวม
	ขนาดที่ 1	ขนาดที่ 2	ขนาดที่ 3	รวม	ขนาดที่ 1	ขนาดที่ 2	ขนาดที่ 3	รวม	ฝ่ายผู้บริหาร	ฝ่ายผู้สอน	
เมือง	6	19	3	28	5	16	2	23	46	46	92
กำแพงแสน	12	24	4	40	10	20	3	33	66	66	132
ดอนตูม	7	13	1	21	6	10	1	17	34	34	68
รวม	25	56	8	89	21	46	6	73	146	146	392

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประการณ์การทำงานในโรงเรียนที่ดำรงตำแหน่ง

2. ตัวแปรที่ศึกษา เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เฉพาะมาตรฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกใน 5 ปีแรกหรือรอบแรกของการประเมิน จำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1 มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา ซื่อสัตย์ สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา) มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัด(ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า)

2.2 มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ หมายถึงสามารถจำแนกประเภทข้อมูล

เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูลรู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสียความผิด – ถูก ระบุสาเหตุ ค้นหาคำตอบ เลือกริธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และ กำหนดเป้าหมายได้

2.3 มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร หมายถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ / กลุ่มวิชา / หมวดวิชาที่สำคัญ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และ วิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา) มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

2.4 มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หมายถึง มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถาม เพื่อหาเหตุ – ผล รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง

2.5 มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต หมายถึง สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงานพัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเองสามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม) มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

2.6 มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี หมายถึง มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

2.7 มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา หมายถึง มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2.8 มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา หมายถึง มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการปฏิบัติตามแผน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

2.9 มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

2.10 มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และ จริยธรรมของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน

2.11 มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ หมายถึง ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

2.12 มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ครูเป็นเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

2.13 มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ หมายถึง ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ มีจำนวนครูตามเกณฑ์

2.14 มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษาที่หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ หมายถึง มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะของแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบ ตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตามตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาจำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้²

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ ตามแนวคิดของไลเคิร์ต (Likert's rating scale)³ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่ง มีความหมายดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับน้อย ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับมาก ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

ในแต่ละมาตรฐานทั้ง 14 มาตรฐานจะมีข้อความลักษณะปลายเปิด โดยให้ผู้ตอบ แบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการบริหาร โรงเรียนที่ไม่มีร่องผู้อำนวยความสะดวก เพื่อรับ การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา แล้วผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ ในการวิเคราะห์โดยการเทียบกับแนวคิดของเบสท์(Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับน้อย

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก, 2543) , 23 – 26.

³ Rennis Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ , วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ : เจริญผล , 2531) , 114 – 115.

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง การบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยวางแผนดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้คือ

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อทราบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งได้รับการพัฒนา ตรวจสอบคุณภาพโดยวิธีการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาและความเชื่อมั่นแล้ว ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 และโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามการวิจัย
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเดินทางไปเก็บแบบสอบถามที่โรงเรียนตัวอย่างด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส เป็นหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว พิจารณาแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำข้อมูลที่สมบูรณ์มาจัดระบบข้อมูลลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ความถี่ (f), ค่าร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์การปฏิบัติงานมาตรฐานการศึกษา จากแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตามตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาจำนวน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุป

การวิจัยในครั้งนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อทราบแนวทางในการบริหารโรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับใช้เป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ตามมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส รวมทั้งสิ้น 89 โรงเรียน โดยใช้ตัวอย่างจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ ซึ่งเปิดสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส จำนวน 73 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยฝ่ายบริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายงานในฝ่ายบริหารโรงเรียน ฝ่ายผู้สอน ได้แก่ครูที่ทำหน้าที่สอนประจำในโรงเรียน ฝ่ายละ 2 คน โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 292 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ ค่าร้อยละ (%) , ค่าความถี่(f), ค่าเฉลี่ย(\bar{X}),ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)และ วิเคราะห์เนื้อหา(content analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตอบข้อคำถามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล คือ ฝ่ายบริหารโรงเรียนและฝ่ายผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 73 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 292 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 70 โรงเรียน รวม 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.89 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของฝ่ายบริหารโรงเรียนและฝ่ายผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 73 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูล 292 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 70 โรงเรียน รวม 280 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.89 แยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา การปฏิบัติงานในหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	121	43.20
	2. หญิง	159	56.80
	รวม	280	100.00
2	อายุ		
	1. ต่ำกว่า 30 ปี	5	1.80
	2. 31 – 40 ปี	17	6.10
	3. 40 – 50 ปี	168	60.00
	4. สูงกว่า 50 ปี	90	32.10
	รวม	280	100.00
3.	ระดับการศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	15	5.40
	2. ปริญญาตรี	219	78.20
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	46	16.40
	รวม	280	100.0
4	ปฏิบัติงานในหน้าที่		
	1. ผู้บริหารสถานศึกษา	140	50.00
	2. ครูปฏิบัติการสอน	140	50.00
	รวม	280	100.00
5	ประสบการณ์การทำงาน		
	1. น้อยกว่า 1 ปี	0	0.00
	2. 1 - 5 ปี	12	4.30
	3. 6 – 10 ปี	22	7.85
	4. มากกว่า 10 ปี	246	87.85
	รวม	280	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80 เป็นเพศชาย จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อายุสูงกว่า 50 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 32.10 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี น้อยที่สุดจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 78.20 ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 16.40 และมีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40 มีผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นครูปฏิบัติการสอนเท่ากัน จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 สำหรับประสบการณ์การทำงานเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีมากที่สุด จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 87.85 มีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.85 และเป็นผู้มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมิน

คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

ในการวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 70 โรงเรียน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของเบสต์ที่กำหนดไว้ ตามตารางที่ 4-18

ตารางที่ 4 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก
ตามมาตรฐานการศึกษาโดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (X ₁)	3.81	0.41	มาก
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (X ₂)	3.26	0.39	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (X ₃)	3.28	0.33	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (X ₄)	3.39	0.38	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (X ₅)	3.73	0.35	มาก
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (X ₆)	4.09	0.38	มาก
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (X ₇)	4.05	0.44	มาก
รวมมาตรฐานด้านผู้เรียน	3.66	0.38	มาก
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (X ₈)	3.90	0.48	มาก
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (X ₉)	3.94	0.51	มาก
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X ₁₀)	3.77	0.30	มาก
รวมมาตรฐานด้านกระบวนการ	3.87	0.43	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ(X_{11})	4.06	0.40	มาก
มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(X_{12})	3.85	0.33	มาก
มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ(X_{13})	3.30	0.69	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้(X_{14})	3.58	0.45	มาก
รวมมาตรฐานด้านปัจจัย	3.70	0.47	มาก
รวมมาตรฐานทุกด้าน	3.76	0.31	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า โดยภาพรวมระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.31) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มาตรฐานด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.43) มาตรฐานด้านปัจจัย ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.47) และมาตรฐานด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.38)

โดยเมื่อแยกพิจารณาตามรายมาตรฐานการศึกษา พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาอยู่ในระดับมาก 10 มาตรฐาน และอยู่ในระดับปานกลาง 4 มาตรฐาน โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี(X_6) ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.38) มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (X_{11}) ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.40) มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (X_7) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.44) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (X_9) ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.51) มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (X_8) ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญ (X_{12}) ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.33) มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (X_1) ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.41) มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ (X_{10}) ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.30) มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (X_5) ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.35) มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_{14}) ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.45) มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ (X_{13}) ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.69) มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (X_4) ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.38) มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (X_3) ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.33) และ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (X_2) ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 5 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพ

ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (X_1)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่			
1.มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรม เบื้องต้นของแต่ละศาสนา	3.80	0.44	มาก
2.ซื่อสัตย์สุจริต	3.94	0.43	มาก
3.มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม	3.84	0.43	มาก
4.ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า	3.66	0.49	มาก
รวม	3.81	0.41	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม

และค่านิยมที่พึงประสงค์ (X_1) ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ชื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.43) ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.43) ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44) ตัวบ่งชี้ที่ 4 ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.49)

ตารางที่ 6 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (X_2)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ที่			
1.สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด	3.27	0.41	ปานกลาง
2.สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม	3.23	0.42	ปานกลาง
3.มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้	3.30	0.42	ปานกลาง
รวม	3.26	0.39	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ (X_2) ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.39) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความคิดริเริ่ม มี

จินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.42) ตัวบ่งชี้ที่ 1 สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.41) และตัวบ่งชี้ที่ 2 สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 0.42)

ตารางที่ 7 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (X_3)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่			
1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชา ที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะ สาขาสำหรับอาชีวศึกษา)	3.15	0.36	ปานกลาง
2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร	3.41	0.39	ปานกลาง
รวม	3.28	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (X_3) ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.42) และตัวบ่งชี้ที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา) ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.41)

ตารางที่ 8 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (X_4)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รัก การเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่			
1.มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้ง คำถามเพื่อหาเหตุ - ผล	3.44	0.41	ปานกลาง
2.รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งใน และนอกสถานศึกษา	3.43	0.46	ปานกลาง
3.สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่าง ถูกต้องด้วยตัวเอง	3.29	0.37	ปานกลาง
รวม	3.38	0.38	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมิน
คุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วย
ตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (X_4) ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 0.38) อยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
มากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้ง
คำถามเพื่อหาเหตุ - ผล ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.41) ตัวบ่งชี้ที่ 2 รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่ง
ความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.43$, S.D. = 0.46) และตัวบ่งชี้ที่ 3 สามารถ
สรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.37)

ตารางที่ 9 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (X_9)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต			
ตัวบ่งชี้ที่			
1.สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ	3.61	0.38	มาก
2.ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง	3.60	0.43	มาก
3.สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)	3.71	0.37	มาก
4.มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	3.99	0.38	มาก
รวม	3.73	0.35	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (X_9) ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.38) ตัวบ่งชี้ที่ 3 สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม) ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 0.37) ตัวบ่งชี้ที่ 1 สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.38) และตัวบ่งชี้ที่ 2 ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.43)

ตารางที่ 10 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (X_0)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี			
ตัวบ่งชี้ที่			
1.มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.03	0.40	มาก
2.มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน	4.04	0.41	มาก
3.ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป	4.17	0.41	มาก
4.รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ	4.01	0.39	มาก
5.มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา	4.19	0.53	มาก
ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมา			
รวม	4.09	0.38	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี (X_0) ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.38) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.41) ตัวบ่งชี้ 2 มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.41) ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.40) และตัวบ่งชี้ที่ 4 รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.39)

ตารางที่ 11 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย
ด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา (X_7)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา			
ตัวบ่งชี้ที่ 1.มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา	4.05	0.44	มาก
รวม	4.05	0.44	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อ
รับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและ
ลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา (X_7) ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยในตัวบ่งชี้ที่ 1 มีความชื่นชมและร่วม
กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.44)

ตารางที่ 12 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้าง
และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (X_8)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการ บริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา			
ตัวบ่งชี้ที่ 1.มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน	3.90	3.96	มาก
2.มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงาน ของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ	3.95	4.01	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
3.มีการปฏิบัติตามแผน	3.96	0.50	มาก
4.ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม	4.01	0.46	มาก
5.มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง	3.79	0.54	มาก
6.มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการ และทันต่อการใช้งาน	3.81	0.55	มาก
7.มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน	3.85	0.50	มาก
8.มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน	3.89	0.50	มาก
รวม	3.90	0.48	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (X_{ij}) ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.46) ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการปฏิบัติตามแผน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.50) ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีปรัชญา แผนพัฒนา/ ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษาและตัวชี้วัดความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.49) ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.51) ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.50) ตัวบ่งชี้ที่ 7 มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.50) ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.55) และตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.54)

ตารางที่ 13 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (X_9)

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา			
ตัวบ่งชี้			
1.ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา	3.96	0.54	มาก
2.มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน	3.99	0.54	มาก
3.มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.94	0.55	มาก
4.ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา	3.86	0.51	มาก
รวม	3.94	0.51	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (X_9) ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.51) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.54) ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.54) ตัวบ่งชี้ 3 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.55) และตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.51)

ตารางที่ 14 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียน
การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{10})

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
ตัวบ่งชี้			
1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน	3.73	0.34	มาก
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	3.61	0.33	มาก
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหา ความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.66	0.34	มาก
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสม มา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.46	0.42	ปานกลาง
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของ ผู้เรียน	3.90	0.37	มาก
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา สุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา	3.86	0.39	มาก
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความ รับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน	3.94	0.37	มาก
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและ ต่อเนื่อง	3.75	0.34	มาก
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความ กระตือรือร้นในการไปโรงเรียน	3.80	0.38	มาก
รวม	3.77	0.30	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{10}) ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 0.39) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมาก 8 ตัวบ่งชี้ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 7 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.37) ตัวบ่งชี้ที่ 5 มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.37) ตัวบ่งชี้ที่ 6 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.39) ตัวบ่งชี้ที่ 9 มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.38) ตัวบ่งชี้ที่ 8 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.34) ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.34) ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.34) ตัวบ่งชี้ที่ 4 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.42) และตัวบ่งชี้ที่ 2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.33)

ตารางที่ 15 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ (X_{11})

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้			
1.ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง	4.04	0.41	มาก
2.ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง	4.06	0.40	มาก
3.ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย	4.08	0.47	มาก
รวม	4.06	0.40	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ (X_{11}) ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.40) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.47) ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.40) และตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.41)

ตารางที่ 16 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพ

ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{12})

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ			
ตัวบ่งชี้			
1.ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา	3.90	0.36	มาก
2.ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.80	0.35	มาก
3.ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ	3.85	0.34	มาก
รวม	3.85	0.33	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{12}) ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.36) ตัวบ่งชี้ที่ 3 ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.34) และตัวบ่งชี้ที่ 2 ครู

มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.35)

ตารางที่ 17 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ (X_{13})

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ			
ตัวบ่งชี้			
1.ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ	3.46	0.52	ปานกลาง
2.มีจำนวนครูตามเกณฑ์	3.13	0.93	ปานกลาง
รวม	3.30	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ (X_{13}) ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.52) และตัวบ่งชี้ที่ 2 มีจำนวนครูตามเกณฑ์ ($\bar{X} = 3.13$, S.D. = 0.93)

ตารางที่ 18 ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น (X_{14})

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ค่าระดับ
มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้			
ตัวบ่งชี้			
1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น	3.61	0.45	มาก
2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	3.56	0.48	มาก
รวม	3.58	0.45	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า โดยภาพรวมในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น (X_{14}) ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.45) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.45) และตัวบ่งชี้ที่ 2 มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.48)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

ในการวิเคราะห์แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูลคำถามปลายเปิดตามมาตรฐานการศึกษา จากผู้ให้ข้อมูลประกอบไปด้วยฝ่ายบริหารโรงเรียน คือผู้บริหารสถานศึกษากับครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายงานในฝ่ายบริหารโรงเรียน และฝ่ายผู้สอน คือครูที่ทำหน้าที่สอนประจำในโรงเรียน ได้ให้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกันกล่าวคือ

1. **มาตรฐานด้านผู้เรียน** ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีร่องผู้ดำเนินการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาประกอบไปด้วย

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (X_1) ควรกำหนดนโยบายโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี และแนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ควรมีการบูรณาการหลักธรรมแห่งในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระวิชา ควรจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ เช่น กิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธ กิจกรรมการนั่งสมาธิก่อนเรียน จัดให้พระสงฆ์เข้ามาสอนคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน กิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมลูกเสือเนตรนารี กิจกรรมการเรียนธรรมศึกษา ส่งเสริมการออมทรัพย์อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียนควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียน

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจาร์ณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ (X_2) ควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น กล้าแสดงออก รับฟังข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าตัดสินใจและใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรมีการจัดแนวทางการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย เน้นการวัดผลประเมินผลแบบอัตนัยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ใช้เหตุผลใช้ผลและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระมากขึ้น และผู้ปกครองต้องช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (X_3) ควรมีการสอนพิเศษ สอนซ่อมเสริมให้กับผู้เรียนโดยยึดความแตกต่างในความสามารถของแต่ละบุคคล ควรปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชน ปรับเนื้อหาวิชาใหม่เพราะมีเนื้อหาหนักเกินไป ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทั้งผู้ปกครองและครู ควรมีการกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การใช้สื่อประกอบการสอนอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (X_4) ครูควรประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนนักเรียน ควรมีการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ และสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กิจกรรมโครงงาน ควรจัดระบบประมาณเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ให้มากขึ้น จัดหาหนังสือในห้องสมุดให้เพียงพอต่อนักเรียน

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (X_5) ควรมีการปลูกจิตการเป็นคนดีสำหรับสังคม คุณค่าของการทำงาน และค่านิยมที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริตให้กับผู้เรียน ควรเน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์

9 ข้อ คือ ขยัน อดทน เสียสละ มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ ประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ ควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอน นักเรียนให้ฝึกลงมือทำจริง ๆ

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี (X_6) ควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน ควบคุมระบบโภชนาการในโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ ควบคุมกิจกรรมอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนในการส่งเสริมสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิต เช่น โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ควรมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา (X_7) ควรมีการจัดตั้งชมรมกิจกรรมตามกลุ่มความสนใจของผู้เรียน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความรู้ความสามารถ เช่น การส่งนักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ควบคุมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยส่งเสริมผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2. มาตรฐานด้านกระบวนการ ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีร่องผู้ดำเนินการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาประกอบไปด้วย

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา (X_8) ควบคุมองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารให้ยังเป็นระบบเพื่อให้การปฏิบัติงานถูกต้อง รวดเร็ว เป็นปัจจุบัน ควบคุมบุคลากรให้เพียงพอต่อการบริหารจัดการ ควบคุมทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และควรมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา (X_9) ควรมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษา เช่น เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาช่วยจัดการสอน เสนอแนะการดำเนินการของโรงเรียน ควบคุมทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{10}) ควรให้ครูได้ปฏิบัติงานสอนเพียงอย่างเดียวเพื่อจะได้มีเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครูและครูควรยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนโดยยึดความแตกต่างของบุคคล ควบคุมจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่เข้าใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ควบคุมจัดตั้งชมรม ชมรมให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน ควบคุมพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. มาตรฐานด้านปัจจัย ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีร่องผู้ดำเนินการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาประกอบไปด้วย

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ (X_{11}) ควร พัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการบริหารจัดการศึกษา โดยเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ทันสมัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และมีความเป็นประชาธิปไตย ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และควรกำหนดนโยบาย แผนการ พัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (X_{12}) ครูควรปฏิบัติหน้าที่การสอนอย่างเดี่ยว และสอนตรงตามวิชาเอก และความรู้ความสามารถของตนเอง ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร และมีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลาย

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครู เพียงพอ (X_{13}) ควรจัดสรรบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน เช่น บุคลากรในงานธุรการให้ โรงเรียน ควรจัดครูให้สอนตรงกับสาขาวิชาและความรู้ความสามารถ ควรส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตรงกับการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ควรใช้เทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาขาดแคลน ครู เช่น สื่อการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการศึกษาทางไกล

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน- การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_{14}) ควรสนับสนุนงบประมาณด้านสื่อการเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรจัดหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดเน้น และมีส่วนร่วมในการกำหนด หลักสูตร

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษา การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้ให้ข้อมูล คือ ฝ่ายบริหารโรงเรียน และฝ่ายผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 73 โรงเรียน รวม 292 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า
 - 2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 1 ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง มีการบูรณาการหลักธรรมในการเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอย่างหลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มาตรฐานที่ 4 ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย และผู้ปกครองต้องช่วยเหลือให้คำปรึกษา มาตรฐานที่ 5 ควรมีการสอนพิเศษและสอนซ่อมเสริม ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชนและให้ความรู้กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 6 ครูควรประพฤติปฏิบัติตนแบบอย่าง มีการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มาตรฐานที่ 9 ควรมีการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการประกอบอาชีพสุจริต เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม มาตรฐานที่ 10 ควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดระบบโภชนาการและระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน และจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มาตรฐานที่ 12 ควรมีการจัดตั้งชมรมกิจกรรมตามความสนใจ เปิดโอกาสให้แสดงความรู้ความสามารถ จัดบุคลากรมาช่วยส่งเสริมผู้เรียน

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ ในมาตรฐานที่ 13 ควรมีการจัดองค์กรหรือโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน จัดบุคลากรให้เพียงพอ จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและปฏิบัติตามแผนมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 14 ควรมีการประชุมผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาและจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ มาตรฐานที่ 18 ควรให้ครูได้ปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอนที่เข้าใจ มีชุมชนชมรมให้ตรงกับความต้องการ และพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย ในมาตรฐานที่ 20 ควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่เหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา กำหนดนโยบายแผนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน มาตรฐานที่ 22 ครูควรปฏิบัติหน้าที่การสอนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร และมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย มาตรฐานที่ 24 ควรจัดสรรบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดครูให้สอนตรงกับสาขาวิชาและความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และใช้เทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครู มาตรฐานที่ 25 ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ควรจัดหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดเน้น และมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร

การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้นมีหลายประเด็นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อให้ทราบสภาพแท้จริงที่เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากขึ้น ประกอบกับบุคลากรในสถานศึกษาส่วนมากได้ศึกษาหาความรู้ทั้งและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การฝึกอบรม สัมมนา การศึกษาหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลทำให้สถานศึกษาสามารถจะบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาได้ นอกจากนั้นหน่วยงานต้น

สังกัดได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินมาตรฐานการศึกษา โดยคณะบุคคลภายนอก เป็นอย่างดีทั้งสถานศึกษาที่มีผู้ช่วยผู้บริหาร และสถานศึกษาที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร จึงทำให้ระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพล จันทร์แดง ที่ศึกษาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสาน ลักษณะวงษ์ ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยณรงค์ อินทร์อำนวย ที่ศึกษาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา กุระสุวรรณ ที่ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ในสถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ผู้ปกครอง ได้ร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้แม้สถานศึกษาไม่มีผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาทุกคนก็สามารถช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แลนเดอร์ และพิลเคิล (Frienlander and Pickle) ได้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยประสิทธิผลขององค์กร ขนาดเล็ก พบว่า ความมีประสิทธิภาพขององค์กรเกิดจากปัจจัย 3 ประการ คือ 1) ความสามารถในการได้กำหนด (Profitability) ขององค์กร 2) ความมากน้อยขององค์กรที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิก และ 3) ความมากน้อยของความมีคุณค่าขององค์กรที่มีต่อสังคม นอกจากนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญเพราะในสถานศึกษาที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำสูงจึงจะทำให้บริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเวศ เทศเรียน ที่ศึกษาการปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก มีการปฏิบัติตามภาวะผู้นำที่เป็นจริงโดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อแยกพิจารณาในมาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ความตื่นตัวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะดำเนินการ

ประกันคุณภาพภายใน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน ทำให้สถานศึกษามีการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนชม ชินะตั้งกูร ที่ศึกษาปัจจัย องค์การที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครปฐม เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน หากพิจารณาตามค่าเฉลี่ย พบว่า มาตรฐานด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา เป็นมาตรฐานด้านปัจจัย และมาตรฐานด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการส่งเสริมผู้เรียนยังไม่ครอบคลุมในหลาย ๆ ด้าน ประกอบด้วย ในด้านความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด ประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหา คำตอบ เลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้อง เหมาะสม มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ ในด้านผู้เรียนมี ความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่ม ประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญ ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา) และขาด การส่งเสริมให้มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร และในด้านผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษายังขาดการส่งเสริมใน เรื่องการให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ - ผล รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา สามารถสรุป ประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง สอดคล้องกับสรุปผลการ สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวม ระดับประเทศ พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนนั้นยังไม่ได้มาตรฐานในด้านความสามารถในการคิดอย่าง เป็นระบบ ด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ด้านทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ลำดับถัดมา คือ มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมาย การศึกษา มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐาน ที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมี ทักษะในการทำงานรักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครู เพียงพอ มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา อย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพ ภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา พ.บ.ว่า

2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน ในมาตรฐานที่ 1 ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง มีการบูรณาการหลักธรรมในการเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมอย่างหลากหลาย และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มาตรฐานที่ 4 ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ มีการวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย และผู้ปกครองต้องช่วยเหลือให้คำปรึกษา มาตรฐาน ที่ 5 ควรมีการสอนพิเศษและสอนซ่อมเสริม ปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชุมชนและให้ความรู้ กำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 6 ครูควรประพฤติปฏิบัติตนแบบอย่าง มีการสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ หลากหลาย และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มาตรฐานที่ 9 ควรมีการปลูกจิตสำนึกและค่านิยมที่ดี ในการประกอบอาชีพสุจริต เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และจัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการ กลุ่ม มาตรฐานที่ 10 ควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดระบบโภชนาและระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจน และจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย มาตรฐานที่ 12 ควรมีการจัดตั้ง ชมรมกิจกรรมตามความสนใจ เปิดโอกาสให้แสดงความรู้ความสามารถ จัดบุคลากรมาช่วยส่งเสริม ผู้เรียน ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนเป็นผลผลิตของสถานศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องพัฒนา คุณภาพทั้งผู้เรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับการศึกษาภาคบังคับ และระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดตามที่ได้ตั้งเจตนารมณ์ไว้ โดยเน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข ประกอบกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยให้ ปี 2549 เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงทำให้สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาชาติ พ.ศ. 2542 สอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานด้านผู้เรียน คือ ควรเร่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสัมฤทธิ์ผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการคิดให้เป็นระบบ ครบวงจร และความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่านและ ทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ งานวิจัยของนิวตัน (Newton) ที่ศึกษาการประเมินผลกระทบในการตรวจสอบคุณภาพภายนอกของ สถาบันอุดมศึกษาในสหราชอาณาจักรตั้งแต่ปี 1993 ถึง 1998 พบว่า การใช้ข้อมูล เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ที่ได้จากการวัดการปฏิบัติหรือการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอก เช่น รายงานการตรวจสอบ และการประเมินของ Scottish Higher Education Funding Council (SHEFC) และ Higher Education Quality Council (HEQC) และการตรวจสอบและประเมินภายในโดยคณะกรรมการตามการรับรู้ และประสบการณ์ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ การปรับปรุงคุณภาพสำหรับนักศึกษาเป็น เรื่องที่มีความสำคัญยิ่งกว่าการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร เนื่องจากเป็นผลผลิตของสถาบัน

2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ ในมาตรฐานที่ 13 ควรมีการจัดองค์กรหรือ โครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน จัดบุคลากรให้เพียงพอ จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและปฏิบัติตาม แผนมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 14 ควรมีการประชุมผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาและจัดทำเว็บไซต์เพื่อประชาสัมพันธ์ มาตรฐานที่ 18 ควรให้ครูได้ ปฏิบัติงานสอนอย่างเต็มที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำในกิจกรรมต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมและ สื่อการเรียนการสอนที่เร้าใจ มีชุมชนชมรมให้ตรงกับความต้องการ และพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก มาตรฐานด้านกระบวนการ เป็น มาตรฐานของสถานศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาสร้างระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน เป็นระบบให้ บรรลุเป้าหมายของการศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดกระบวนการเรียนการสอนของสถานศึกษา ดังนั้นในมาตรฐานด้านกระบวนการจึง เน้นในกระบวนการบริหารจัดการและในกระบวนการเรียนการสอน และเป็นระบบที่สนับสนุนให้ กลไกทางการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สอดคล้องกับข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานด้าน กระบวนการควรมีการส่งเสริมกิจกรรม และการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐาน

ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และควรมอบอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีมาตรฐานและการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับการวิจัยของ สมาน โปธิปัน ที่ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในด้านการบริหารโรงเรียน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทของโรงเรียน สำหรับความพร้อมในด้านการเรียนการสอน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิม (Lim) ที่ศึกษาการประกันคุณภาพในระดับอุดมศึกษาของประเทศกำลังพัฒนา พบว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศกำลังพัฒนาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดบริการสื่อ/อุปกรณ์ ในการเสริมทักษะการเรียนและการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ รวมทั้งกระบวนการทางเทคนิคที่อำนวยความสะดวกในการพัฒนางานวิจัย ตลอดจนความต้องการในเรื่องของระบบการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมในแต่ละสถาบัน นอกจากนี้ในสถานศึกษาที่ไม่มีผู้ช่วยผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีความเสียเปรียบสถานศึกษาขนาดใหญ่ ๆ ทำให้ผู้บริหารและบุคลากร จะต้องจัดระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยเฉพาะในด้านสัมพันธ์ชุมชน ดังผลการวิจัยของ ประกอบ คุณารักษ์ ที่ศึกษาสภาพความพร้อมของหน่วยงานทางการศึกษาต่อการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ความพร้อมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น มีความพร้อมน้อยกว่าในเรื่องอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า มีความไม่เสมอภาคในการจัดสรรทรัพยากรสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกล และสถานศึกษาขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ไม่เท่าเทียมกับสถานศึกษาในเมืองและสถานศึกษาขนาดใหญ่

2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย ในมาตรฐานที่ 20 ควรพัฒนาผู้บริหารให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่เหมาะสม เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา กำหนดนโยบาย แผนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างชัดเจน มาตรฐานที่ 22 ครูควรปฏิบัติหน้าที่การสอนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตร และมีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย มาตรฐานที่ 24 ควรจัดสรรบุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน จัดครูให้สอนตรงกับสาขาวิชาและความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และใช้เทคโนโลยีมาช่วยแก้ปัญหาขาดแคลนครู มาตรฐานที่ 25 ควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ควรจัดหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดเน้น และมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก ในมาตรฐานด้านปัจจัยสถานศึกษาต้องพัฒนาคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชนเพื่อ

พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานด้านปัจจัยโดยควรพัฒนาในส่วนของการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะการมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในด้านครูควรจัดสรรครูให้มีความเพียงพอต่อการจัดการศึกษา และส่งเสริมความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการวิจัยของ สมาน โปธิปิ่น ที่ศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพร้อมด้านปัจจัยผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ครูมีความรู้ความสามารถ ในการจัดทำแผนการสอน ส่วนที่ยังไม่พร้อมคืองบประมาณในการจัดการศึกษาของโรงเรียน การจัดทำระบบตรวจสอบประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการกำหนดแผนการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ริชาร์ดสัน (Richardson) ที่ศึกษาวิเคราะห์ผลป้อนกลับที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรมของวิทยาลัยเทคนิคฮ่องกง พบว่า กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปอยู่ในขั้นดีเลิศ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือรายละเอียดที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพอย่างชัดเจน และนอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อส่งเสริมและปรับปรุงคุณภาพมาจากทีมผู้สอนและนักศึกษา มากกว่านโยบาย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการบริหารในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อการบริหารในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถานศึกษาต้องมุ่งพัฒนาด้านผู้เรียนเป็นอันดับแรก ควบคู่กับการพัฒนาในด้านปัจจัยและด้านกระบวนการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน สถานศึกษาต้องพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ที่มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูกต้อง - ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบ เลือกริธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มวิชา หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร ควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ - ผล รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาและ สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง

2. มาตรฐานด้านปัจจัย สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ครูมีความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และส่งเสริมให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรรครู ให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา

3. มาตรฐานด้านกระบวนการ สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ตามที่คุณวิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยดังกล่าวไว้ข้างต้น เพื่อให้งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาได้แพร่หลายออกไป เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทาง หรือรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. กรมวิชาการ. สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐาน และตัวบ่งชี้การศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผลผลิต ปัจจัยและกระบวนการ โครงการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว , 2540.

กฤษณา กุระมะสุวรรณ . “การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี.” ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏพระนคร, 2546.

เก็จกนก เอื้อวงศ์. “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ปริญาครุศาสตร-ดุขฎิบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

คมสัน สุขสว่าง. “การศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี.” ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2546.

จรวัยพร ธารฉัตร. “ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา.” ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา, 31-45.

นครปฐม : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2539.

ชัยณรงค์ อินทร์อำนาจ. “การประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 3.” ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

นภวรรณ ศรีภูธร. “ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนนาร่อง สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู.” วิทยานิพนธ์ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

มาโนชญ์ มีดี. “ ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.” ปริญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535 .

ประเวศ เทศเรียน. “การปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.

ประสาน ลักษณะวงศ์. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1.” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

พยอมศรี วรณวนารักษ์. “สภาพปัญหา และแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่.” การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” ราชกิจจานุเบกษา พิมพ์ครั้งที่ 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม) : 18 – 19.

พรเลิศ อ่อนพ่วง. “ Total Quality Management ประสบการณ์จากประเทศสหรัฐอเมริกา.” วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร 2, 3 (กันยายน 2538):23-45.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ ๑ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล . 2531.
รุ่ง แก้วแดง. ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช , 2544.

สมพล จันทร์แดง. “ การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

สมาน โปธิป็น. “ ความพร้อมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ,2545.

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. “เมื่อผู้ประเมินภายนอกมาตรวจเยี่ยมสถานศึกษา:จากประสบการณ์สู่แนวปฏิบัติ.” วารสารวิชาการ 5,1 (มกราคม 2545): 11-25.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 หน่วยศึกษานิเทศก์. “สรุปผลการประเมินภายนอกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1.” สรุปการประเมินภายนอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ประจำปี 2548,2548. (อัดสำเนา)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก :
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอก บล็อก, 2543 .

_____. แนวทางการประกันคุณภาพในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก.
กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2544.

_____. รายงานการศึกษาวิจัย การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา:กรณีศึกษานิวซีแลนด์.
กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด, 2544.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กองวิชาการ . รายงานการวิจัยการประเมิน
มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2538 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2539 .

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและ
มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. “คู่มือ/แนวทางการประเมินผลภายในสถานศึกษา.”
เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องระบบการประเมินผลภายในเพื่อพัฒนา
การศึกษาไทย, 4 – 5 พฤษภาคม 2541. (อัคราเนนา)

_____. มาตรฐานการโรงเรียน พ.ศ. 2541. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. สำนักพัฒนาระบบบริหาร. คู่มือปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. รายงานวิจัย
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
2527.

สำนักนายกรัฐมนตรี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด, 2542.

_____. ระบบประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์การพิมพ์ ,
2540 .

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. ฝ่ายพัฒนาการศึกษา. “รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษา
ความคิดเห็นของครู-อาจารย์ที่เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
กรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.” รายงานเกี่ยวกับการวิจัย เรื่อง ระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา สำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก, 2544. (อัคราเนนา)

สุจินต์ สว่างศรี. “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำระบบบริหารงานคุณภาพ ISO
9002 ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา.” ปรินญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2542.

สุทธิ สีนทองและเชษฐพงศ์ สีนธรา. เทคนิคการปฏิบัติ 5 ส. กรุงเทพฯ : บริษัท พงษ์วรรณการพิมพ์ จำกัด, 2547.

สุนทร จันทตรี. การสอนการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.

สุวิมล ว่องวานิช. ระบบการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 .

เสนอ ภิรมจิตรผ่อง. “การพัฒนาเกณฑ์ประเมินคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.”วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ภาษาต่างประเทศ

American Association of school Administrators. Staff Relation in school Administration Wastington. Dc : AASA , 1953.

Blake , Robert R. and Jane S. Mouton. The Managerial Grail. Houston : Texas Gulf publishing , 1964.

Compbell, Ronald F. et. al. Introduction to Educational Aministration. Boston : Allen and Bacon Inc., 1972.

Fish , Robert S. " The Task of Educational Administration. " in Administrative Behavior in Education, 221-225. New York : Harper and Row ,1957.

Friendlander, F.,and H. Pickle. “Components of Effectiveness in Small Organization.” Administrative Science Quarterly 4,13 (January 1996) : 289-304.

Good , V. Carter . Dictionary of Education. New York : Mc Graw Hill , 1973.

Gregg , Russell T. The Administrative Process : Administration Behavior in Education. New York : Harper, 1957.

Hams , Ben M. Supervisory Behaviozin on Education. Engle wood Cliffs , New Jersey : Prentice – Hall Inc. , 1963.

Jarris , Oscar T. Organiging Superuising and Administrative the Elementary School. New York : Porker Pyblishing Compang, 1969.

- Katz, Danial., and Robert L. Kahn. The Social Psychology of Organization. New York : John Wiley & Sous , 1978.
- Lim,D. “Quality Assurance in Higher Education in Developing Countries.” Assessment and Evaluation in Higher Education 24, 4 (1999):379-390.
- Luther, Gulick., and Lyndall Urwick. Papers on the Science of administration. New York : Institute of Public Administration Columbia University , 1936.
- Miller, Van. The Public Administration of American Schools. New York : Macmillan Publishing company ,1965.
- Newton, J. “An Evaluation of the Impack of External Quality Monitoring on a Higher Education College (1993-1998).” Assessment and Evaluation in Higher Education 24,2 (1999) : 215-235.
- Richardson, K.E. “Qualitifiable Feedback : Can it Really Measure Quality?.” Quality Assurance in Edudation 6,4 (1998) : 212-219.
- Seryadi, E. “Tingkah Laker Makn Rangkong Sulawesi Rhytuceris Cassidix Temminck Pada Masa Tidak Bergiak Di Cagar Alam Tangkoko Batuangus Sulawesi, Skripsi Sarjana Biologi.” Ph.D. Dissertation, Universities Indonesia, 1994.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคผนวก สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก
หน้าชื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

ที่	ชื่อ โรงเรียน	อำเภอ
1	บ้านคอวัง	เมือง
2	บ้านบ่อพลับ	เมือง
3	วัดดอนขนาก	เมือง
4	วัดดอนเสาเกียด	เมือง
5	วัดรางสระกระเทียม	เมือง
6	บ้านคลองยาง	เมือง
7	บ้านนาสร้าง	เมือง
8	บ้านมาบแค	เมือง
9	บ้านรางมะเคื่อ	เมือง
10	บ้านไร่ต้นสำโรง	เมือง
11	บ้านลำท่าโพ	เมือง
12	บ้านหนองขาหยั่ง	เมือง
13	บ้านหนองปากโลง	เมือง
14	บ้านหนองหิน	เมือง
15	วัดบ้านยาง	เมือง
16	วัดพะเนียงแตก	เมือง
17	วัดรางปลาหมอ	เมือง
18	วัดลาดหญ้าแพรก	เมือง
19	วัดวังเย็น	เมือง
20	วัดหนองดินแดง	เมือง
21	วัดใหม่ห้วยลึก	เมือง
22	วัดสามความเผือก	เมือง
23	หลวงพ่อเข้มวัดตาก้องอนุสรณ์	เมือง
24	บ้านคลองตัน	กำแพงแสน

ที่	ชื่อ โรงเรียน	อำเภอ
25	บ้านทุ่งขี้ไต้	กำแพงแสน
26	บ้านรางอีเม้ย	กำแพงแสน
27	บ้านหนองพงเล็ก	กำแพงแสน
28	บ้านห้วยขวาง	กำแพงแสน
29	บ้านห้วยปลากด	กำแพงแสน
30	บ้านอ้อกระตุง	กำแพงแสน
31	เมืองเก่ากำแพงแสน	กำแพงแสน
32	วัดทุ่งกระพังโหม	กำแพงแสน
33	วัดหนองจิก	กำแพงแสน
34	บ้านดอนทอง	กำแพงแสน
35	บ้านบ่อน้ำพุ	กำแพงแสน
36	บ้านสระน้ำส้ม	กำแพงแสน
37	บ้านสามัคคี	กำแพงแสน
38	บ้านหนองกร่าง	กำแพงแสน
39	บ้านหนองขาม	กำแพงแสน
40	บ้านหนองเขมร	กำแพงแสน
41	บ้านหนองไม้งาม	กำแพงแสน
42	บ้านห้วยด้วน	กำแพงแสน
43	บ้านห้วยรางเกตุ	กำแพงแสน
44	วัดกำแพงแสน	กำแพงแสน
45	วัดท่าเสา	กำแพงแสน
46	วัดปทุมทองสุทธาราม	กำแพงแสน
47	วัดโพธิ์งาม	กำแพงแสน
48	วัดราษฎร์วาราม	กำแพงแสน
49	วัดลาดหญ้าไทร	กำแพงแสน
50	วัดสระพัง	กำแพงแสน
51	วัดหนองกระทุ่ม	กำแพงแสน

ที่	ชื่อ โรงเรียน	อำเภอ
52	วัดสองห้อง	กำแพงแสน
53	วัดห้วยม่วง	กำแพงแสน
54	วัดคอนเตาอิฐ	กำแพงแสน
55	วัดบ่อน้ำจืด	กำแพงแสน
56	วัดศาลาตึกสิทธิชัยวิศาล	กำแพงแสน
57	บ้านแจรงาม	ดอนตูม
58	บ้านดอนกลาง	ดอนตูม
59	บ้านปากห้วย	ดอนตูม
60	บ้านรางมุก	ดอนตูม
61	บ้านใหม่	ดอนตูม
62	วัดทุ่งผักกูด	ดอนตูม
63	บ้านหนองบอน	ดอนตูม
64	บ้านแหลมกระเจา	ดอนตูม
65	วัดทุ่งพิชัย	ดอนตูม
66	วัดทุ่งสีหลง	ดอนตูม
67	วัดลำลูกบัว	ดอนตูม
68	วัดสระสี่เหลี่ยม	ดอนตูม
69	วัดสุขวาราม	ดอนตูม
70	วัดหนองกระพี	ดอนตูม
71	วัดแหลมมะเกลือ	ดอนตูม
72	วัดเลาเต่า	ดอนตูม
73	วัดตะโกสูง	ดอนตูม
รวม 73 โรงเรียน		

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก
ตามมาตรฐานการศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้รับผิดชอบฝ่ายบริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายงานฝ่ายบริหาร) และครูปฏิบัติการสอน โรงเรียนซึ่งเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1
2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบระดับการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการ เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษาและทราบแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรองผู้อำนวยการกับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา
3. คำตอบที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม โดยไม่มีผลต่อผู้ตอบประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง
4. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก (เดิม)

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

นายกิตติภักดิ์ กุลจรัสนันต์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ลงในวงเล็บตามสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. อายุ

- () ต่ำกว่า 30 ปี
() 31 - 40 ปี
() 41 - 50 ปี
() สูงกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรี
() ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี

4. ปฏิบัติงานในหน้าที่

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
() ครูปฏิบัติการสอน

5. ประสบการณ์การทำงาน

- () น้อยกว่า 1 ปี
() 1 - 5 ปี
() 6 - 10 ปี
() มากกว่า 10 ปี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิถียุคใหม่ สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามระดับการบริหารตามมาตรฐานการศึกษาและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่
ไม่มีรองผู้อำนวยการกับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษา

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดอ่านและพิจารณาข้อความแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับ
การบริหารงาน ตามความเห็นของท่านเพียงข้อเดียว ที่มีต่อสถานศึกษาของท่านตาม
หัวข้อนั้น ๆ โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุดหรือไม่มีการปฏิบัติ

ระดับ 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่น้อย

ระดับ 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก

ระดับ 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด

แต่ละหัวข้อโปรดแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่ไม่มีรอง

ผู้อำนวยการเพื่อสู่การประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรฐานการศึกษา

ตัวอย่าง

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ 1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตาม ระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละ ศาสนา			✓		

การแปลความหมาย : ท่านมีการบริหารงานมาตรฐานที่ 1 ตัวบ่งชี้ที่ 1 ให้ผู้เรียนมีวินัย มีความ
 รับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละ
 ศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา					
2. ซื่อสัตย์สุจริต					
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม					
4. ประหยัด(ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า)					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 1

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนพิเศษสิทธิ์

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ตัวบ่งชี้ที่ 1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด					
2. สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผล ค้นหาคำตอบเลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม					
3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 4

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ 1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และวิชาเฉพาะสาขาสำหรับอาชีวศึกษา) 2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 5

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุ – ผล 2. รักการอ่าน สามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา 3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตัวเอง					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 6

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต					
ตัวบ่งชี้ที่					
1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ					
2. ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางานสามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเอง					
3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)					
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 9

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี					
ตัวบ่งชี้ที่					
1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน					
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน					
3. ร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป					
4. รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเอง ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ					

5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมา					
--	--	--	--	--	--

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 10

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ตัวบ่งชี้ที่ 1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 12

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร / โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน 2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวชี้วัดความสำเร็จ 3. มีการปฏิบัติตามแผน 4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 5. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง					

6. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความ ต้องการและทันต่อการใช้งาน					
7. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน					
8. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและ ปรับปรุงงาน					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 13

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
ตัวบ่งชี้					
1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกัน จัดการศึกษา					
2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรใน สถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา ร่วมกัน					
3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่าง สม่ำเสมอ					
4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 14

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ 1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน					
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ					
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง					
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน					
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา					
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน					
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง					
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 18

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ 1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง 2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง 3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 20

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ 1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา 2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรจัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 22

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ รับผิดชอบ และมีครูเพียงพอ ตัวบ่งชี้ 1. ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ 2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 24

.....

.....

.....

รายการ	ระดับการบริหารงาน				
	1	2	3	4	5
มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ 1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสมสอดคล้อง กับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น 2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้					

ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 25

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามนี้

ภาคผนวก ค
รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อโรงเรียนที่เก็บข้อมูล

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	ขนาดโรงเรียน		
			ขนาดที่ 1	ขนาดที่ 2	ขนาดที่ 3
1	บ้านคอวัง	เมือง	/		
2	บ้านบ่อพลับ	เมือง	/		
3	วัดดอนขนาก	เมือง	/		
4	วัดดอนเสากะเอียด	เมือง	/		
5	วัดรางสระกระเทียม	เมือง	/		
6	บ้านคลองยาง	เมือง		/	
7	บ้านนาสร้าง	เมือง		/	
8	บ้านมาบแค	เมือง		/	
9	บ้านรางมะเดื่อ	เมือง		/	
10	บ้านไร่ต้นตำโรง	เมือง		/	
11	บ้านลำท่าโพ	เมือง		/	
12	บ้านหนองขาหย่าง	เมือง		/	
13	บ้านหนองปากโลง	เมือง		/	
14	บ้านหนองหิน	เมือง		/	
15	วัดบ้านยาง	เมือง		/	
16	วัดพะเนียงแตก	เมือง		/	
17	วัดรางปลาหมอ	เมือง		/	
18	วัดลาดหญ้าแพรก	เมือง		/	
19	วัดวังเย็น	เมือง		/	
20	วัดหนองดินแดง	เมือง		/	
21	วัดใหม่ห้วยลึก	เมือง		/	
22	วัดสามความเฟือก	เมือง			/
23	หลวงพ่อแซมวัดตาก้องอนุสรณ์	เมือง			/
24	บ้านคลองตัน	กำแพงแสน	/		
25	บ้านทุ่งจี่อ้าย	กำแพงแสน	/		

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	ขนาดโรงเรียน		
			ขนาดที่ 1	ขนาดที่ 2	ขนาดที่ 3
26	บ้านรางอีเม้ย	กำแพงแสน	/		
27	บ้านหนองพงเล็ก	กำแพงแสน	/		
28	บ้านห้วยขวาง	กำแพงแสน	/		
29	บ้านห้วยปลากด	กำแพงแสน	/		
30	บ้านอ้อกระทุง	กำแพงแสน	/		
31	เมืองเก่ากำแพงแสน	กำแพงแสน	/		
32	วัดทุ่งกระพังโหม	กำแพงแสน	/		
33	วัดหนองจิก	กำแพงแสน	/		
34	บ้านดอนทอง	กำแพงแสน		/	
35	บ้านบ่อน้ำพุ	กำแพงแสน		/	
36	บ้านสระน้ำส้ม	กำแพงแสน		/	
37	บ้านสามัคคี	กำแพงแสน		/	
38	บ้านหนองกร่าง	กำแพงแสน		/	
39	บ้านหนองขาม	กำแพงแสน		/	
40	บ้านหนองเขมร	กำแพงแสน		/	
41	บ้านหนองไม้งาม	กำแพงแสน		/	
42	บ้านห้วยด้วน	กำแพงแสน		/	
43	บ้านห้วยรางเกตุ	กำแพงแสน		/	
44	วัดกำแพงแสน	กำแพงแสน		/	
45	วัดท่าเสา	กำแพงแสน		/	
46	วัดปทุมทองสุทธาราม	กำแพงแสน		/	
47	วัดโพธิ์งาม	กำแพงแสน		/	
48	วัดราษฎร์วาราม	กำแพงแสน		/	
49	วัดลาดหญ้าไทร	กำแพงแสน		/	
50	วัดสระพัง	กำแพงแสน		/	
51	วัดหนองกระทุ่ม	กำแพงแสน		/	
52	วัดสองห้อง	กำแพงแสน		/	

ที่	ชื่อโรงเรียน	อำเภอ	ขนาดโรงเรียน		
			ขนาดที่ 1	ขนาดที่ 2	ขนาดที่ 3
53	วัดห้วยม่วง	กำแพงแสน		/	
54	วัดดอนเตาอิฐ	กำแพงแสน			/
55	วัดบ่อน้ำจืด	กำแพงแสน			/
56	วัดศาลาตึกสิทธิชัยวิศาล	กำแพงแสน			/
57	บ้านแจรงาม	คอนตูม	/		
58	บ้านคอนกลาง	คอนตูม	/		
59	บ้านปากหว่า	คอนตูม	/		
60	บ้านรางมูก	คอนตูม	/		
61	บ้านใหม่	คอนตูม	/		
62	วัดทุ่งผักกูด	คอนตูม	/		
63	บ้านหนองบอน	คอนตูม		/	
64	บ้านแหลมกระเจา	คอนตูม		/	
65	วัดทุ่งพิชัย	คอนตูม		/	
66	วัดทุ่งสีหลง	คอนตูม		/	
67	วัดลำลูกบัว	คอนตูม		/	
68	วัดสระสี่เหลี่ยม	คอนตูม		/	
69	วัดสุขวาราม	คอนตูม		/	
70	วัดหนองกระพี	คอนตูม		/	
71	วัดแหลมมะเกลือ	คอนตูม		/	
72	วัดเลาเต่า	คอนตูม		/	
73	วัดตะโกสูง	คอนตูม			/
รวม 73 โรงเรียน			21	46	6

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายกิตติภักดิ์ กุลจรัสอนันต์
ที่อยู่	60/51 หมู่ที่ 18 หมู่บ้านแหวนยอด 1 ตำบลลุมพิต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12130 โทรศัพท์ 0-2995-9788
ที่ทำงาน	โรงเรียนวัดห้วยผักชี หมู่ที่ 23 ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 73140 โทรศัพท์ 0-9410-1180
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกการสหกรณ์ วิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2536	สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2544	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2529 – 2531	ครู 2 โรงเรียนบ้านราษฎร์สามัคคี จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2531 – 2536	อาจารย์ 1 โรงเรียนบ้านราษฎร์สามัคคี จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. 2536 – 2539	อาจารย์ 1 โรงเรียนนิกรราษฎร์บำรุงวิทย์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2539 – 2540	อาจารย์ 2 โรงเรียนนิกรราษฎร์บำรุงวิทย์ จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2540 – 2542	ครูใหญ่ โรงเรียนวัดบางตะไนย์ (ปราโมทย์อนุสรณ์) จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2542 – 2543	ครูใหญ่ โรงเรียนวัดห้วยผักชี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2543 – 2546	อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัดห้วยผักชี จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2542 – 2549	ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนวัดห้วยผักชี จังหวัดนครปฐม